

Innkomne merknader ved varsel om oppstart av planarbeid

1 Første varsel, 19.10.2017

Ved fristens utløp 06.12.2017, var det innkommet 37 uttalelser til varslet. Uttalelsene var rettet både til planprogram og oppstart av planarbeid. Uttalelsene til planprogrammet blir ikke kommentert i denne planen, da disse er blitt vurdert tidligere og planprogrammet er vedtatt.

Liste over uttalelsene:

1. Statsforvalteren i Oslo og Akershus, 30.11.17
2. Akershus fylkeskommune, 06.12.17
3. Statens vegvesen, 01.12.17
4. Norges vassdrags- og energidirektorat, 23.11.17
5. OOF og FNF Oslo og Omland Friluftsråd og Forum for natur og friluftsliv, 06.12.17
6. Oslo og Omegn sopp- og nyttevekstforening, 08.12.17
7. Oslo kommune, Byrådsavdeling for byutvikling, 06.12.17
8. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, 06.12.17
9. Naturvernforbundet i Nittedal, 06.12.17
10. Norges Vel, 07.12.17
11. Gjelleråsmarkas Venner/Knut Arne Moen, 06.12.17
12. Hafslund Nett, 27.11.17
13. Nittedal kommune, 30.11.17
14. Bane NOR, epost datert 30.10.17
15. Romerike Sopp og nyttevekstforening, 12.12.17
16. ROAF, Romerike Avfallsforedling IKS, 05.12.17
17. Solstua barnehage, Hagan, 13.12.17
18. Groruddalen Miljøforum, 12.12.17
19. Nitelva CK, 16.01.18
20. KFUK-KFUM speidere Strømmen, 04.12.17
21. Lahaug gårds- og naturbarnehage, datert 30.11.17
22. Direktoratet for mineralforvaltning, 16.11.17
23. Tilgjengelighetsgruppa, Lillestrøm, referat 20.11.17
24. Anton B. Nilsen Eiendom AS (ABNE), 29.11.17
25. Torunn Suphammer og Knut Mørk, 20.11.17
26. Vidar Dagfinn Myhre, epost 29.11.17
27. Nina og Peter Simunek, 04.12.17
28. Linda Strand, 04.12.17
29. Ragnar Strand, Nittedal, 04.12.17
30. Holum skog Velforening, Nittedal, 05.12.17
31. Jan Andresen, Skjetten, 05.12.17
32. Siri Faafeng, Skjetten, 05.12.17
33. Randi Werner-Erichsen, 06.12.17
34. Kenneth Opskar, Nittedal, 09.12.17
35. Johan Tønnesson og Kristin W.Goksøyr, 10.12.17
36. Fredrik Arentz, 13.12.17
37. Peter Hammersbach, Nittedal, 13.12.17

1.1 Statsforvalteren i Oslo og Viken, 30.11.17:

Statsforvalteren forutsetter at føringene som ble gitt i vedtak om oppstartstillatelse 18.5.2017 følges opp. Dette gjelder blant annet anleggning av midlertidig vei gjennom marka og mottak av annet enn rene naturlige masser i marka.

Masseforvaltning: Inerte masser er et begrep som ofte misforstås. Statsforvalteren mener det må tydeliggjøres hvilke typer masser som tillates på området, og om det er meningen å opprette et avfallsdeponi eller om det skal brukes rene, naturlige masser og gjenbruk av bygg- og anleggsavfall til et nyttig formål. Det kan ikke forventes at reguleringsplanen skal kunne åpne for noe annet enn mottak av rene naturlige masser i marka. Den mulige faren for avrenning fra evt. forurensede masser inn i marka må også utredes. Dersom det kun er rene, naturlige masse og gjenbruk av rent bygg- og anleggsavfall som ikke medfører fare for forurensning, er det ikke behov for en tillatelse fra Statsforvalteren. Dersom det er planlagt å opprette et avfallsdeponi i henhold til avfallsforskriften må man henvise til denne.

Forurensning: Skytevoll og kulefang må anlegges slik at det ikke oppstår fare for forurensning av grunnen. Statsforvalteren forutsetter at områder som blir forurenset av bly, standplass, området for blink med selvanviseren og skytevollen etableres slik at utlekking av bly/tungmetaller til grunnen forhindres. Det må etableres en ordning slik at forurenset overvann renses tilstrekkelig før det slippes ut i resipient.

Støy: Omsøkte tiltak ligger i randsonen til marka på et sted som potensielt kan være en inngangsport til marka. Statsforvalteren mener det er viktig at slike områder i marka har en god kvalitet som natur- og rekreasjonsområder. Ved utøvelse av friluftsliv er fravær av støy særdeles viktig.

Statsforvalteren mener at en skytebane i så nær tilknytning til marka kan være problematisk på grunn av støypåvirkning i et friluftsområde. Iht. Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442) bør det synliggjøres i hvilken grad virksomheten vil berøre natur- og friluftsområder støymessig. I T-1442s Veileder TA-2115 er det bemerket at ved nye tiltak bør det kartlegges i hvilken grad friområdet vil bli belastet med hørbar støy, jf. kap 3.6.5. Utredningen kan ikke bare omfatte planområdet, men må vise påvirkningen på hele influensområdet, særlig relatert til påvirkningen på friluftsliv.

NB! Statsforvalteren har i epost av 25.01.18 til planfremmer korrigert henvisning til veileder, følgende er riktig: Veileder M-128/2014. Her er det kapittel 2.6.5 som omhandler «Etablering av nye støykilder som berører stille områder». Se også kapittel 7.7 om skytebaner.

Jordvern og matproduksjon: Tapet av dyrka og dyrkbar jord må være minst mulig for å følge opp nasjonale mål for jordvern og matproduksjon. Konkrete alternativer/tiltak for å unngå tap av dyrka og dyrkbar jord må derfor vurderes i konsekvensutredningen og innarbeides i planforslaget. Varslet planområde er totalt ca. 120 dekar. Dette er omtrent dobbelt så stort areal som avsatt areal til skytebane i kommuneplanen. Om lag 55 dekar dyrka jord ser ut til å ligge innenfor planområdet, eller kan bli utilgjengelig som følge av støyvollene. Areal tall for dagens bruk av dyrka og dyrkbar jord og kvalitet på disse jordressursene må utredes slik som foreslått i planprogrammet. Det bør framgå hvordan matjordressurser i størst mulig grad kan brukes til matproduksjon, og det bør lages en plan for håndtering av matjordressursene

som ikke bør brukes som toppdekke på støyvollene. Dersom tidligere arbeid har redusert jordkvaliteten eller forurenset matjordressursene på jordbruksarealene, må det framgå om dette kan ha konsekvenser for matproduksjon eller annen bruk av jordressursene.

Nødvendige tiltak for å hindre erosjon, avrenning og tilslamming fra støyvollene og ned på omkringliggende dyrka jord, må utredes og tas inn i prosjektet, både for anleggsfase og i driftsfasen.

Generelt: Statsforvalteren forventer en vurdering av alternativer for avbøtende tiltak, som beskrevet i oppstartstillatelsen, og slik at inngrepene og ulempene blir redusert så mye som mulig. Aktuelle avbøtende tiltak må inntegnes på plankartet og nedfelles i planbestemmelsene. Vi understreker at det gjennom rekkefølgebestemmelser må sikres at eventuelle støytiltak er etablert før anlegget tas i bruk. Det må fastsettes skytetider eller andre begrensninger av aktiviteten i reguleringsbestemmelsene. Selve skytebanen er avklart i kommuneplanen, og støyvollene bør holdes innenfor areal som er avklart i kommuneplanen

Forslagsstillers kommentar:

Statsforvalteren merknad har sentrale føringer for utforming av reguleringsforslaget. Planområdet berører arealer innenfor marka og planen skal derfor stadfestes av departementet i etterkant av kommunens sluttbehandling.

Masseforvaltning: *Det er ikke praktisk gjennomførbart å bruke ulike typer masser i ulike deler av støyvullen innenfor og utenfor markagrensen. I utgangspunktet skal bruk av stedegne og ikke-stedegne (inerte og ordinære deponerte) masser ikke utgjøre fare for forurensning. Stedegne masser i tiltaket er innenfor normverdier for gjenbruk på tomten. Inerte og ordinære masser som leveres til prosjektet må være innenfor normverdiene i tillatelsen som blir gitt fra forurensningsmyndigheten. Det er planlagt separat og kontrollert sigevannsavrenning fra deponimassene i støyvullen.*

Dette betyr at de foreslåtte massene ikke vil utgjøre forurensningsfare. Basert på dette er det ikke relevant å utrede bruk av utelukkende stedegne masser eller delvis bruk av stedegne masser innenfor markagrensen.

Det henvises også til møtet mellom Statsforvalter, Lillestrøm kommune og forslagsstiller den 6. oktober 2021 der forslagsstiller presenterte planforslaget, inkl. håndtering av masser og forurensning. Møtereferat er vedlagt planmaterialet.

Forurensning: *Merknaden tas til etterretning. Alt sigevann fra deponiområdet, inkludert støyvoller og skytebaner dreneres kontrollert til renseanlegg for prøvetaking og nødvendig rensing. Det er en forutsetning for prosjektet at masser og sigevann ikke skal forurense jord og resipienter verken innenfor eller utenfor markagrensen. Deponiet skal derfor ha bunntetting og oppsamlingsystem for sigevann i tråd med avfallsforskriftens krav.*

Støy: *Planprogrammet slår fast at støyskjerm skal utredes som et alternativ til å etablere en støyvoll rundt anlegget. Støyskjermer i tre eller betong vil trenge store konstruksjoner, og krever dermed større terrenginngrep enn en støyvoll (Kulturdepartementet, 2019). Støyskjermer vil være vanskeligere å passe inn i landskapet enn voller som kan formes og*

beplantes, og er med det uheldig for landskapsverdier. Støyskjermer på toppen av støyvollene anses heller ikke som hensiktsmessig, da de blir skjemmende i landskapet. Støyskjermer er i praksis ikke et reelt alternativ. Derfor er det bare alternativet med støyvoller som er utredet.

Arealet av Marka som benyttes til støyvoll er beregnet til ca 18,9 dekar. Resten av vollen vil ligge innenfor de opprinnelige 55 dekar som er avsatt til idrettsanlegg i kommuneplanen.

For å redusere høyden på støyvollene er skytebanen senket med inntil 6 m i forhold til dagens terreng.

Nevnte veileder M-128 til støyretningslinjene T-1442/2016 legges til grunn i planarbeidet, og beregning i forhold til stille områder ivaretas, slik at støyretningslinjene også legges innenfor disse grensene.

Jordvern og matproduksjon: *Det er et mål for grunneier og prosjekteier at jordbrukskvaliteten i området generelt skal bedres. Grunnet tilførte masser av meget dårlig jordkvalitet har dyrket mark i og utenfor planområdet ikke vært drevet de siste årene.*

Beslaglagt fulldyrka jord og dyrkbar jord som følge av tiltaket er hhv. ca. 17,5 og 5,5 dekar. For ivaretagelse av matjord er det utarbeidet en matjordplan. Planen legger til rette for gjenbruk av matjorden fra en innmarksbeite på 5,5 dekar til jordforbedring av nærliggende jorde. Matjord fra fulldyrka jord er av dårlig kvalitet og det anses ikke hensiktsmessig å bevare og gjenbruke disse massene.

Planlagt rehabilitert jordareal som følge av tiltaket vil være på opptil 60 dekar (dagens jorde fram til Karterudgata/barnehagen), dersom det tillates tiltak på jordet utenfor plangrense (iht. bakkeplanerings- forskriften). For istandsetting av hele jordet vil det også bli aktuelt å motta matjord fra områder/ «matjorddonorer» også utenfor planområdet. Det er gjort overslag på mengde matjord, ca. 35.000 m³, som i dag ligger innenfor skogsarealet avsatt til skytebane i kommuneplanen, og som kan disponeres til istandsetting av jordbruksarealer rundt skytebanen.

1.2 Akershus fylkeskommune, 06.12.17:

Fylkeskommunen uttaler seg som regional planmyndighet og som fagmyndighet for kulturminnevern.

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP), vedtatt 14.12.2015, er en regional oppfølging av bl.a. Stortingets klimaforlik og Oslopakke 3. Fylkesrådmannen oppfordrer til at trafikale konsekvenser av tiltaket knyttes til føringene i planen, og at det kommer fram av det videre arbeidet. (Det vises til uttalelse fra Statens vegvesen vedr. fylkesvei).

Fysisk aktivitet, idrett, friluftsliv og grønnstruktur – regionalt vedtatt plan for 2016-2030 skal synliggjøres i forhold til konsekvenser av etablering av skytebane. Lillestrøm, Lørenskog og Nittedal har meldt inn behov for utvikling av Gjelleråsmarka i forbindelse med rullering av

handlingsprogram 2019-2021 – regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Stikkord: turveier, informasjon og merking, verdsetting av områder for friluftsliv. Utredning av tiltaket skal redegjøre for hvordan det kan bidra til friluftslivet i kommunen og i regional sammenheng, og det vises til miljødirektoratets veileder M98-2013.

Støy: Støybelastning, grenseverdier og avbøtende tiltak må vurderes særskilt. Tiltak for forutsigbarhet mht. støy overfor omgivelsene må vektlegges, herunder driftstider for bruk og arrangementer. De oppfordrer til at støyvurderinger også må omfatte tilgrensende kommuner.

Forvaltning av fisk og vilt: Det er positivt at det skal utredes konsekvenser for hjorteviltets leve- og trekkområder, samt vannlevende arter og endringer i deres livsmiljø. Ravinedalen Tærud er et viktig viltområde, og elg trekker gjennom området vår og høst. Grøntkorridorfunksjonen øker den biologiske verdien av området.

Vannforvaltning: EUs rammedirektiv for vann setter gjennom vannforskriften, krav til god økologisk og kjemisk vannkvalitet og forvaltning av vannressursene våre. Fylkesrådmannen forventer at tiltaket knyttes til målsettingene i regional plan for vannforvaltning og forutsetter at tiltaket ikke vil forringe tilstanden i den aktuelle vannforekomsten ytterligere.

Masseforvaltning: Tiltaket medfører større terrenginngrep, og det er positivt at masseforvaltning skal utredes som eget tema og at gjenbruk av masser vektlegges i arbeidet. Fylkesrådmannen forutsetter at retningslinjene i Regional plan for masseforvaltning i Akershus blir lagt til grunn for det videre arbeidet.

Kulturminner: Lahaug gård er kjent fra 1300-tallet. Det er ikke kjent arkeologiske kulturminner i de sentrale delene av planområdet, men det settes krav om arkeologiske registreringer med hjemmel i kulturminneloven § 9. De viser videre til Oldstidsveien og «Trondheimske kongevei» samt to forsvarsskanser som beskytter Oldtidsvegen. Dersom tiltaket medfører ytterligere terrenginngrep i og/eller bruk av friområdet vest og sørvest for industriområde Z i gjeldende reguleringsplan, er Fylkesrådmannen kritisk til valg av veiløsning. Fylkesrådmannen *kan ikke akseptere* videre utsprenging i retning Oldtidsveien, kongeveien og skanseverkene på Gjelleråsen, og varsler at det kan bli aktuelt med innsigelse dersom forholdet til kulturminnene ikke blir ivaretatt på en tilstrekkelig god måte. Det forventes videre at appellplassen med fredede bygninger tas med som et moment i det videre planarbeidet.

Regionalt planforum: Det kan være motstridende nasjonale/regionale hensyn til forurensning, jordvern, kulturminnevern og Markagrense som skal ivaretas i saken, og de anbefaler at saken meldes opp til felles drøfting i forumet i god tid før planforslaget legges ut på offentlig ettersyn.

Forslagsstillers kommentar:

Det er mange krav fra myndigheter og fagfelt i forbindelse med planen, og det var hensiktsmessig og tidsbesparende at premissgivende valg ble tatt tidlig i planleggingen.

Merknadene som fylkesrådmannen nevner i sin uttalelse, er tatt med i utredningsarbeidet og ivaretatt i planforslaget. Konsekvenser for de ulike miljøtemaene er vurdert i konsekvensutredningen og oppsummert i planbeskrivelsen. Spesifikke tiltak for å unngå / redusere konsekvenser er forankret i planbestemmelsene.

Når det gjelder merknad om kulturminner og utsprenging i retning Oldtidsveien og kongeveien, så er ulik adkomst foreslått. Det ene alternativet, på østside av Staples, innebærer mindre terrengendringer og påvirkning på kulturminnet. Alternativ med adkomst vest for Staples (alternativ 2) er ikke tatt med videre i planforslaget pga. negative konsekvenser for kulturarv.

Arkeologiske registreringer av planområdet gjennomføres før planforslaget vedtas.

1.3 Statens vegvesen, 01.12.17

Vegvesenet uttaler følgende om KU for dagens trafikk på tilliggende veier:

Det er viktig at en trafikkanalyse synliggjør behovet for evt. avbøtende tiltak i vegnettet. En trafikkanalyse skal også omfatte fv. 380 Bråteveien og konsekvenser for denne fylkesveien. Analysen må også synliggjøre konsekvensene for gående og syklende og evt. avbøtende tiltak.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til etterretning. Det er utarbeidet en trafikkanalyse som blant annet belyser konsekvenser for Bråteveien samt konsekvenser for myke trafikanter. Ut ifra dagens trafikkforhold ved planområdet og ulykkesstatistikk, konkluderes det at både fremkommelighet og trafikksikkerhet er ivaretatt i området. Geometrisk utforming av vei, kryss og forhold for myke trafikanter er tilfredsstillende.

1.4 Norges vassdrags- og energidirektorat, 23.11.17:

Det viktigste virkemiddelet for å forebygge tap og skader fra naturfarer, er å ta tilstrekkelig hensyn til flom og skredfare i planleggingen. De viser til plan- og bygningsloven og byggeteknisk forskrift TEK17 kap. 7 og NVE's retningslinjer 2/2011 Flaum og skredfare i arealplaner. Kommunene må også tilpasse arealbruk til klimaendringer med mer nedbør og ekstremvær. NVE viser for øvrig til en standard sjekkliste som de har utarbeidet for arealplaner. De anbefaler at sjekklisten blir brukt aktivt i forbindelse med utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyse

Forslagsstillers kommentar:

Forholdene som NVE nevner er utredet og omtalt i planbeskrivelsen. Det er gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse i forbindelse med reguleringen og den er lagt ved planmateriale. Håndtering av flom gjennom dreneringsveier legges som et premiss i utforming av tiltaket. I tillegg er det stilt krav om stabilitetsvurdering av støyvollen, særlig i forhold til flomfaresonen i nord og ravinen i sør.

1.5 OOF og FNF Oslo og Omland Friluftsråd og Forum for natur og friluftsliv, 06.12.17:

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Akershus er sterkt imot en skytebane på Lahaugmoen i kanten av Gjelleråsmarka. Sitat: *Gjelleråsmarka er et viktig nærfriluftsområde for om lag 40 000 mennesker i Oslo, Nittedal og Skedsmo. Det er samtidig et område med variert biologisk mangfold. I søknaden om tillatelse til planarbeid i Marka, planlegges det for opptil 800 000 skudd i året. Det innebærer i gjennomsnitt over 2000 skudd per dag. Skytestøyen vil kunne bli svært plagsom for både turgåere og beboere i bebyggelsen som ligger kun 1,5 km fra skytebanen, og for sårbart dyreliv i Marka. De er også sterkt imot at en her planlegger å legge store deler av skytebaneanlegget i Marka. Stortinget var, under behandlingen av markaloven, tydelig på at en ikke ønsket etablering av nye skytebaner i Marka. Vi etterlyser også en utredning av det regionale behovet for en skytebane på Nedre Romerike før planprosessen fortsetter.*

Hvis det allikevel skulle bli etablert en skytebane her mener vi:

- *at ingen deler av skytebaneanlegget inkludert støyvoller, kan ligge i Marka.*
- *at en må vurdere alle virkemidler, både restriksjoner på skytetider og omfang og fysiske tiltak, for å redusere støyplagene til et minimum og i tråd med retningslinjene til Miljødirektoratet.*
- *at de landskapsmessige konsekvensene av støyskjermingen/støyvollene må reduseres til et minimum.*
- *at effektene på naturmangfoldet reduseres til et minimum.*
- *at det sørges for god informasjon og medvirkning fra natur- og friluftslivsorganisasjonene lokalt og regionalt.*

I januar 2016 sendte OOF, FNF Oslo og FNF Akershus et brev til Klima- og miljødepartementet, med kopi til Skedsmo kommune, der vi ba departementet «og Skedsmo kommune vurdere saken på nytt, først og fremst av hensyn til områdets betydning som nærturområde for befolkningen i deler av Oslo, Nittedal og Skedsmo, men også i tråd med markalovens formål som er idrett, friluftsliv og naturopplevelse og ikke støyende skytebaner».

I brevet fra OOF og FNF er flere punkter utdypet, og følgende er en forkortet versjon av dette, og for ordens skyld nummerert for å kunne besvares i planfremmers kommentarer, nedenfor:

OOF og FNF Akershus mener:

1. At forslaget må avvises fordi markaloven ikke tillater skytebaneanlegg, inkludert høye støyvoller (opptil 35 meter) innenfor Markagrensa.
2. At planarbeidet må utsettes til utredning av det regionale behovet for en skytebane er ferdigstilt. *Vi mener en slik utredning bør inneholde tall på antall skytebaner i regionen, på antall personer som bruker hver av banene, kapasitetsutnyttelsen i dag og potensiell kapasitet.*

3. At nullalternativet i planprogrammets kap. 4.2 må være det beste alternativet som framkommer i den utredningen som Statsforvalteren har pålagt Skedsmo kommune å lage, der både eksisterende og eventuelle framtidige skytebaner i regionen er vurdert.
4. At det kun skal planlegges for bruk av rene masser i Marka.
5. I planprogrammet (s. 13) står det at planarealet som ligger innenfor Marka skal reguleres til LNF-område. OOF og FNF Akershus savner informasjon om hvordan underformålene skal ivaretas her. Hvordan kan underformålene *friluftsmål*, *naturvernformål* og *særlig landskapshensyn* ivaretas oppe på en bratt støyvoll, der det sannsynligvis vil være restriksjoner på ferdselen av sikkerhetsmessige årsaker?
6. OOF og FNF Akershus savner også informasjon om sikkerheten i området. Vi antar at det vil være restriksjoner på ferdsel i området nær skytebanen. Hvilke restriksjoner for ferdsel vil det være på selve støyvollen? Skal det brukes sikkerhetsgjerder som ferdselsstengsel eller annet? Ved bruk av sikkerhetsgjerde, hvor vil dette bli plassert? Plassering av gjerder er avgjørende for om friluftslivsformålet til det tiltenkte LNF-området blir innfridd og om markalovens formål ivaretas.
7. At støyen fra en evt. skytebane må reduseres til et nivå som er akseptabelt for brukerne av Gjelleråsmarka (Miljødirektoratets veileder T-1442 skal benyttes).
8. At det må gjøres en reell vurdering av alternativene til støyvoller i Marka, slik Statsforvalteren krever.
9. At støyvollene ikke må plasseres inne i Marka, og at de må reduseres til et akseptabelt nivå av hensyn til landskapsbildet og friluftslivet.
10. At det må framkomme informasjon og vurderinger om hvordan sikkerheten ved støyvollene skal ivaretas.
11. At det i reguleringsplanens bestemmelser legges klare og utvetydige restriksjoner på omfanget for og tidspunktene når det kan skytes i anlegget.
12. At konsekvensutredningen for støy skal inkludere utredning av hvordan støyen vil påvirke både dyreliv og friluftsliv.
13. At det må gjennomføres full kartlegging av naturmangfoldet, da vi har grunn til å tro at det er flere biologiske verdier i området som ikke er kartlagt. Det er viktig at slik kartlegging gjøres av kompetente fagpersoner på våren/forsommeren, da muligheten for å oppdage arter er størst.
14. At konsekvensutredningen skal utrede hvordan naturmangfoldet påvirkes, både i anleggsfasen og etter at skytebanen er etablert.
15. At konsekvensutredningen om friluftsliv må inkludere en kartlegging av bruken av hele Gjelleråsmarka, samt at medvirkningsprosessen inkluderer organisasjoner og befolkning i omkringliggende kommuner.
16. At kartleggingen og verdisettingen av Gjelleråsmarka (ref. nasjonalt prosjekt som utføres av kommunene) bør framskyndes for å være en del av friluftslivsutredningen.
17. At medvirkningsprosessen i forbindelse med planprogrammet ikke har vært god nok.
18. At det i planprogrammet (s. 37) må presiseres at også Markaorganisasjonene blir invitert til møter med kommunen, slik Statsforvalteren krever i sitt brev.

19. At lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner må inkluderes i den videre prosessen, blant annet for å sikre at lokal kunnskap om natur- og friluftslivsverdier i området kommer med.

Følgende organisasjoner slutter seg til høringsuttalelsen:

- DNT Oslo og Omegn
- Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus
- Akershus og Oslo Orienteringskrets
- Lillomarkas Venner
- Bærum natur- og friluftsråd

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Akershus slutter seg ikke til denne uttalelsen

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer vil innledningsvis vise til oppsummering og kommentarer tilknyttet bl.a. merknad fra Statsforvalteren og Naturvernforbundet i Nittedal (1 og 9), som omhandler mye av den samme tematikken.

Svar på nummererte spørsmål i oppsummeringen av brevet fra OOF og FNF:

- 1. Forslagsstiller mener det er en forenkling å avslå plansaken på bakgrunn av dette, da flytting av markagrensa åpenbart ble vedtatt med formål å plassere skytebanen nettopp på Lahaug. Selve skytebanen ligger i sin helhet utenfor marka. Det er deler av støyvollene som ligger i marka. Høyde på støyvoller er maks c+ 219, mens dagens terreng hvor vollene skal plasseres varierer fra c+ 192 til c+ 211. Dvs. høyden på vollene vil variere fra 8 til 27 m i forhold til dagens terreng.*
- 2. Statsforvalteren hevder at lokaliseringsspørsmål om skytebanen er avklart og at det må sees på muligheter for samlokalisering med flere skyttere på Lahaug.*
- 3. Tas til etterretning.*
- 4. Tas til etterretning. Se også besvarelse høringsuttalelse Statsforvalteren i Oslo og Viken.*
- 5. Formål på støyvollen deles i to. Den allmenntilgjengelige delen av støyvollen reguleres til friluftsområde, mens den avstengte delen (faresonen) reguleres til Annen angitt bebyggelse og anlegg (Massedeponi/ støyvoll).
Vollene skal beplantes med trær og tilsås med stedstilpassede frøblandinger, slik at toppdekket på vollene raskt bindes opp for å hindre overflateavrenning og erosjon av topp masser samt gi en bedre visuell tilpasning.*
- 6. Sikkerhet skal ivaretas. Flerbruksaktiviteter (med unntak av ulike skyteaktiviteter) vil kun bli aktuelt å innpasse på utsiden av vollene. Det reguleres et sikringsgjerd som skal ligge minst 3 meter lavere enn toppvoll. Det er et rekkefølgekrav om sikringsgjerd i planbestemmelsene.*
- 7. Støy er utredet som eget tema i KU.*
- 8. Tas til etterretning. Se også besvarelse høringsuttalelse Statsforvalteren i Oslo og Viken.*

9. *Terrenget på selve skytebanen senkes med ca 6 m for å redusere høyden på støyvollene på utsiden. Dette med hensyn til landskap og friluftsliv.*
10. *Tas til etterretning.*
11. *Skytetider er regulert i planbestemmelsene.*
12. *Støyutredning er gjennomført i henhold til gjeldende retningslinjer for støy (T-1442/16 og T-1441/21).*
13. *Kartlegging og utredning av naturmangfoldet er gjennomført av fagpersoner.*
14. *Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen er utredet. Tiltak for å redusere konsekvenser er forankret i planbestemmelsene og miljøoppfølgingsplanen.*
15. *Tas til etterretning.*
16. *Tas til etterretning. Her vil også Lillestrøm kommunes kartleggingsarbeid være av betydning, jf. nasjonal satsning på friluftsområder.*
17. *Tas til etterretning.*
18. *Forholdet ansees ivaretatt i planprogrammet, men planfremmer tar til etterretning at oppfølging mot markaorganisasjoner i oppstartsfasen kunne vært bedre, og at det sammen med kommunen bør legges vekt på dialog med markaorganisasjoner, sammen med andre interesseorganisasjoner, i videre planprosess.*
19. *Tas til etterretning.*

1.6 Oslo og Omegn sopp- og nyttevekstforening, 08.12.17:

Oslo og omland sopp- og nyttevekstforening OOSN er en lokalforening tilsluttet Norges sopp- og nyttevekstforbund. Foreningen, som dekker Oslo, Bærum og Asker og er med sine over 1300 medlemmer størst i landet, arbeider for å øke kunnskapen om og bruken av sopp og nyttevekster. De er engasjert i arbeidet med å bevare biomangfoldet gjennom SABIMA og aktive i det nasjonale kartleggingsarbeidet av sopp og ville vekster gjennom Artsdatabanken.

OOSN arrangerer turer, kurs, soppkontroller, foredrag og møter for medlemmene, men har også flere åpne arrangementer. OOSN har flere ganger arrangert turer, kurs og soppkontroller med utgangspunkt fra Mortens kro. Medlemmer både i Groruddalen og Nittedal sanker jevnlig sopp og nyttevekster i denne marka og har den som sitt rekreasjonsområde.

Sitat: «Styret i OOSN har behandlet saken og stiller oss bak høringsuttalelsen fra Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og FNF Akershus, fordi:

1. Vi er sterkt imot at en her planlegger en skytebane som vil tilføre denne marka enda mere støybelastning.
2. Vi er sterkt imot at en her planlegger en skytebane som vil redusere størrelsen av Marka.
3. Vi er sterkt imot at en tilfører forurenset masse for å bygge støyvoller.
4. Vi er sterkt imot at en ødelegger enda mer av ravinlandskapet på Romerike.
5. Vi er sterkt imot at en hugger ned den gamle skogen på Lahaugmoen som har et stort mangfold av sopp og insekter.»

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer tar til etterretning at det er et stort lokalt og regionalt engasjement for å bevare Gjelleråsmarka, og hvilken betydning dette naturområde har for mange mennesker. Det er ikke planfremmers intensjon å redusere et natur- og rekreasjonsområde, og det kan argumenteres for at Gjelleråsmarka som sådan berøres i liten grad. Området som selve skytebanen blir liggende på er utenfor marka, mens noe av støyvollene må plasseres i marka for å sikre tilstrekkelig støyskjermingseffekt. Der selve tiltaket kommer, vil dagens natur/skog forsvinne, og konsekvensene dette har for naturmangfoldet er belyst i utredningene. Det ønskes å understreke at skytebanen med støyskjermingsvoller blir liggende i utkanten av marka, og med Lahaugmoen næringspark i ryggen. Alle betydningsfulle konsekvenser er utredet og ligger i saken og som vedlegg. Hva gjelder øvrige punkter i merknaden, vises til planfremmers kommentarer til bl.a. OOF og FNF.

1.7 Oslo kommune, Byrådsavdeling for byutvikling, 06.12.17:

Byrådsavdelingen for byutvikling uttaler seg på delegert myndighet. De mener skytebane på Lahaug vil forringe Gjelleråsmarkas kvalitet som friluftsliv- og rekreasjonsområde. Det vises til Oslo kommunes uttalelse fra 2014 til forslaget til kommuneplan for Skedsmo som var på høring da. De pekte der på betydning for Oslos befolkning og at luftrommet i området allerede blir preget av støy fra flytrafikk til og fra Oslo lufthavn, flyaktivitet fra Kjeller samt helikoptertrafikk til Ahus og beredskapssenteret for politiet. Oslo kommune mener det er svært uheldig at det reguleres en skytebane på Lahaug som medfører negative konsekvenser for brukerne av Gjelleråsmarka. Tiltak som forringer Gjelleråsmarkas kvalitet bygger ikke opp under Groruddalsatsingen, og marka her er viktig for innbyggerne i bydel Stovner. Marka er viktig for inkludering og folkehelse.

Konsekvensutredningen må legge til grunn at Gjelleråsmarka er et verdifullt friluftsliv- og rekreasjonsområde for Oslo/bydel Stovner. Groruddalsatsingen bør tas inn i kapittel 2 i planprogrammet, og det bes om at det gjøres en vurdering av forholdet mellom reguleringsplanen og Groruddalssatsingen.

Byrådsavdelingen ber videre om at konsekvenser av støy og friluftsliv må belyses for alle brukerne av Gjelleråsmarka. De hevder at planprogrammet ikke redegjør for hvordan Lillestrøm sammen med omkringliggende kommuner og organisasjoner skal foreta og utrede vurdering av behovet for en skytebane ved Lahaug, jf. Statsforvalterens tillatelse til planarbeid i Marka. Oslo kommune ber om at det gjøres en slik viktig vurdering og at det fremkommer av planprogrammet en beskrivelse av hvordan det skal ivaretas i planarbeidet.

Det bes om at beskrivelse av null-alternativet justeres: De mener at nedlegging av Skjetten skytebane ikke skal være en del av null-alternativet. De mener nullalternativet er at planområdet forblir LNF-område som i dag. Det bes videre om at beskrivelse av utredningstema bosetting og bomiljø endres mht. Skjetten. De mener temaet ikke omhandler Skjetten da de anser at konsekvensene skal utredes mht. planområdet og dets influensområde, og at utviklingen på Skjetten isolert sett er irrelevant i foreliggende planarbeid.

Forslagsstillers kommentar:

Utredning av friluftsliv konkluderer med at planområdet ikke utgjør en del av den sammenhengende, mye brukte grønnstrukturen i Gjelleråsmarka og at tiltaket ikke vil utgjøre noen barriere for friluftsliv knyttet til Gjelleråsmarka. Utredningen påpeker at tiltaket vil påvirke Groruddalsatsingen i negativ retning.

Når det gjelder plassering av skytebane i et regionalt perspektiv, vises til planfremmers kommentarer rundt lokasjon tilknyttet punkt 1.1. og 1.9 (m.fl.).

1.8 Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, 06.12.17:

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til fellesuttalelse fra FNF-Akershus og Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), som de støtter. De stiller i tillegg spørsmål ved om planarbeidet er lovlig, og viser til Markalovens § 6: Kommunale og statlige planer: igangsetting av arbeid med arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan som vedrører Marka, krever tillatelse av departementet.

Skedsmo kommune har ikke søkt om eller fått tillatelse av departementet til å gå i gang med regulering inne i Marka. De voldsomme deponiene (kalt støyvoller) vil jo bli liggende inne i Marka, der plan og bygningsloven gjelder på lik linje som utafor. Statsforvalteren har kun gitt tillatelse til igangsetting av planarbeid som ikke er i strid med markaloven.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer har, via Skedsmo kommunestyrevedtak av 05.04.17, søkt om planarbeid i marka. Søknaden innebærer støyvoller som delvis ligger i marka, mens selve skytebanen og innside voll (sikringssonen) ligger utenfor marka. Fylkesmannen i Oslo og Akershus ga 18.05.2017 tillatelse til oppstart av arbeidet med reguleringsplan for skytebane på Lahaug.

1.9 Naturvernforbundet i Nittedal, 06.12.17:

Naturvernforbundet i Nittedal (også forkortet NIN) er negative til en skytebane i randsonen til og delvis inne i Gjelleråsmarka, og mener den vil forringe deler av Gjelleråsmarka som tur- og rekreasjonsområde. Det fremgår også av forarbeidene til Markaloven at skytebane ikke er en aktivitet som skal finne sted i Marka pga. støypåvirkningen på dyre- og friluftslivet. Også en skytebane i randsonen til Marka vil gi slik støypåvirkning, ikke minst når det gjelder et så vidt begrenset Markaområde som Gjelleråsmarka med så mange brukere. NIN ser behovet for å nedlegge/flytte skytebanen fra Skjettenområdet, men mener at dette må kunne skje uten at man flytter støypåvirkningen til Gjelleråsmarka.

Bortsett fra behovet for å nedlegge skytebanen på Skjetten av sikkerhetsmessige og støymessige grunner, kan vi ikke se at behovet for en ny og større skytebane på Lahaug er dokumentert. Påstanden om at det ikke vil være mulig å finne andre lokaliseringer i Skedsmo uten å komme i konflikt med Markagrensen kan ikke være riktig i og med at hele Asakmarka ligger utenfor Oslomarka. Med kommunereformen som inkluderer Fet og Sørumsund, er dette i hvert fall mulig. Dette er også påpekt av Statsforvalteren i Oslo og Akershus.

Planprogrammet/ konsekvensutredningen må derfor i tillegg til det såkalte «null-alternativet» omfatte konsekvensene ved andre løsninger/ lokaliseringer enn Skjetten og Lahaug.

Slik NIN leser søknaden av 20.12.16/16.02.17, samt forslaget til planprogram, er hensikten med planarbeidet å legge til rette for å:

- flytte og utvide Skjetten skytebane (fra ca. 20.000 skudd pr. år til ca. 800.000 skudd pr. år)
- anlegge et massedeponi (støyvoll) for ca. 950.000 m³ eller mer for rent eller forurenset inert byggavfall, delvis i Marka.

NIN leser det også slik at bruk av inert byggavfall vil gi de inntektene som vil være nødvendig for gjennomføringen av prosjektet. Ved bruk av 950.000 m³ masser eller mer i støyvollene etablerer man i realiteten et massedeponi, delvis i Marka. Det synes å være en erfaring at det er vanskelig å kontrollere at tilkjørte masser fra byggeprosjekter ikke inneholder avfallstyper som kan medføre forurensning og å unngå tilførsel av svartelistearter. Statsforvalteren i Oslo og Akershus har, slik NIN leser det, allerede satt krav om bruk av rene, naturlige masser, slik at vurderinger av alternative masser ikke skulle være nødvendig. De viser til Statsforvalterens tillatelse til oppstart av planarbeid i Marka av 18.05.17 om at det ikke kan planlegges for å benytte noe annet enn rene, naturlige masser i Marka. Naturvernforbundet i Nittedal vil derfor gå imot at det i planprogrammet legges opp til en planlegging av mulig bruk av andre typer masser.

Det fremgår av forslag til planprogram at «det overordnede målet med prosjektet skal være null-toleranse i forhold til grenseverdier for utslipp og forurensning» (s.15).

Konsekvensvurderingen må derfor tydeliggjøre hvordan man vil kontrollere de tilkjørte massene for forurensninger og svartelistearter, samt mulige avbøtende tiltak hvis det skulle vise seg at dette målet ikke nås. Det må også klart gå frem hvem som har det økonomiske ansvaret for avbøtende tiltak, samt hvordan man vil sikre midler til dette, ikke minst hvis slike tiltak skulle vise seg nødvendig i fremtiden.

Det kan synes som om at man ikke er klar over hvor viktig Gjelleråsmarka er som nærrekreasjonsområde for folk som bor på Stovner, Vestli, Skedsmo, Lørenskog og Nittedal, anslagsvis en befolkning på tilsammen over 100.000. Stiene går på kryss og tvers, og Pilegrimsleden følger også Oldtidsveien (automatisk fredet kulturminne) gjennom Gjelleråsmarka. Dagens brukere er i liten grad avhengige av bil for å komme seg ut, og kan allerede i dag parkere på Lahaugmoen hvis man ønsker å gå inn i Marka fra den siden.

Det er viktig at konsekvensene for friluftslivet i hele Gjelleråsmarka og i Skjettenkollen av en eventuell skytebane på Lahaug blir utredet. Dette må også gjelde for etableringen av et flerbruksanlegg med f.eks. skiskyting. Ved et flerbruksanlegg må man også se på konsekvensene av eventuelle andre tilretteleggingstiltak i Gjelleråsmarka. Spørsmål bør også vurderes, som:

- vil man kunne øke risiko for motorisert ferdsel ved å etablere en stor utfartsparkering?
- vil man ved å øke flerbruken kunne få konflikter mellom de ulike brukerne av Gjelleråsmarka?

Fravær av støy er viktig i Marka, og vurdering av skytebanestøy må sees i sammenheng med eksisterende støybelastning. Det vil også komme støy fra trafikken til og fra skytebanen, både som anleggstrafikk og på permanent basis (må utredes). Så vidt vi forstår har man foreløpig ikke kartlagt det aktuelle området for biologisk mangfold. Feltundersøkelsene må gjøres gjennom en hel sesong, dataene må legges inn i Artskart og det må utarbeides en egen rapport for biologisk mangfold. Det må videre utredes hvorvidt belysning kan påvirke

dyr (spesielt flaggermus og insekter) negativt. I tillegg må det vurderes hvordan det å anlegge en støyvoll/massedeponi på 950.000m³ eller mer vil påvirke nærliggende ravineområde

Forslagsstillers kommentar:

Støy er utredet iht. gjeldende retningslinjer (se også kommentarer fra Statsforvalteren, punkt 1). Selve skytebanen ligger ikke innenfor marka, men det er behov for å anlegge deler av støyvollen i Marka for å oppnå en tilfredsstillende støyskjerming mot omgivelsene.

Det synes å være en misforståelse at Statsforvalterens oppfordring til å se en ny skytebane i et regionalt perspektiv innebærer at nye alternative plasseringer for skytebane skal vurderes i plansaken for Lahaug skytebane. Statsforvalteren har ovenfor planfremmer presisert at lokaliseringsspørsmålet for Lahaug er avgjort, men at sambruken også med flere skytterlag i den nye kommunen, og eventuelt flere kommuner, bør utredes. Det i denne sammenheng vurdert som hensiktsmessig å lage skytebanen robust/stor nok til at også flere skyteaktiviteter og -lag kan få sin treningslokasjon på Lahaug.

Planfremmer forstår at antall skudd er misvisende og urovekkende, da det i foreløpig støyberegning framkommer et langt høyere antall skudd enn det som er dagens bruk på Skjetten. Dette skyldes en beregningsmodell som må ta høyde for toppene og antall skudd ved stevner og skytearrangementer. Disse «toppene» er da lagt som grunnlag for skyting gjennom hele året, slik at det i støyberegningene framkommer «verst tenkelig støysituasjon». I realiteten vil dette kun være noen få dager i året. Skytterlaget antyder forventet bruk av deres aktivitet til å innebære +/- 100.000 skudd årlig, med et betydelig innslag av cal.22 (støysvak).

Når det gjelder mengde tilkjørte masser antas dette til å være rundt 900,000 m³. Miljøoppfølgingsplanen omfatter detaljer om bl. a. hvordan miljøforhold skal ivaretas ved gjennomføring av planen. Reguleringsbestemmelsene sikrer at Miljøoppfølgingsplanen skal følges ved realisering av tiltaket.

Planfremmer er klar over at det er verdifullt og viktig for beboerne med nærhet til friområdet/marka med gode tur- og rekreasjonssmuligheter. Fra prosjektets side er det en klar forventning og overbevisning om at Gjelleråsmarka skal fortsette å være et verdifullt nærområde for mange tusen beboerne, både på Skjetten, på Skillebekk og i kommunene for øvrig. Gjelleråsmarka er mye i bruk for innbyggere, noe planfremmer mener den vil kunne fortsette å være etter skytebaneprosjektet realiseres.

Utredning av naturmangfoldet er omtalt under punkt 6.5. i planbeskrivelsen.

1.10 Norges Vel, 07.12.17:

Planområdet berører i liten grad driften til Det Kgl. Selskap for Norges Vel som grunneier. Eiendommen har matrikkel 59/1, 65/2, 65/3 og 65/5. Det er to mindre områder med skog i vestre ytterkant av planområdet som går inn i Norges Vel sin grunn, foruten området tegnet inn som parkering i planen gjeldende eiendom 59/1. I sentrum av planområdet ligger gnr. 65 bnr. 2,3 og 5.

Norges vel har for øvrig ingen innsigelser til forslaget, men det anbefaler at tiltaket så langt som mulig avgrenses for påvirkning innenfor markagrensen. Dersom initiativet realiseres,

ønskes dialog rundt kompensasjon og bruksmulighet av anleggsvei i forbindelse med mulig hogst ved tiltaksområdet

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering. Eiendommer som blir berørt framgår av punkt 4.4. i planbeskrivelsen. Grunnerverv vil bli behandlet som egen sak.

1.11 Gjelleråsmarkas Venner/Knut Arne Moen, 06.12.17:

Gjelleråsmarkas Venner mener en skytebane vil ødelegge Gjelleråsmarka som friluftsansena og miljøet for beboerne rundt marka og krever at skytebanen ikke bygges. De peker på at tusenvis bruker Gjelleråsmarka til rekreasjon flere ganger i uka, og de kan ta seg dit uten bruk av bil, buss eller bane. Gjelleråsmarka og Skjettenåsen er en liten og sårbar del av Oslomarka, og skytebanen vil i sum medføre store negative konsekvenser for natur og friluftsliv. De har vedlagt kart over oldtidsveien og kommunens egen verdivurdering av utmark.

Følgende tema og påstander (oppsummert) framheves i merknaden:

1. Støy: Det skal dimensjoneres for 800 000 skudd, noe over 2000 skudd pr. døgn, hvilket vil ødelegge marka her som rekreasjonsområde.
2. Kultur og fornminner: Oldtidsveien og Den Trondhjemske Kongevei nevnes sammen med gravhauger som automatisk fredede kulturminner, og disse er viktige å bevare.
3. Miljø: Vurdering av landskapselementer med skogområder, biologisk mangfold, vilt og kulturminner fremgår i Skedsmo kommunens egen vurdering. I området der skytebanen planlegges, finnes egne biotoper, sjeldne sopparter og annet mikroliv/organismer som vil bli borte for alltid. I det samme området er det ca. 10 000 kvm med dyrket mark og gammel skog som vil forsvinne. Raviner er viktige i området for arter helt ned mot flaggermus og frosk m.m.
4. Økonomi: Inerte/forurensede masser hører ikke hjemme i Gjelleråsmarka. Det er urovekkende og går imot Statsforvalterens krav til at kun naturlige masser tilhørende Marka skal benyttes. De inerte massene skal tydeligvis finansiere prosjektet.
5. Oppsummering og konklusjon: et støyende skyteanlegg på 100 000 kvm er umulig å akseptere for de som benytter området til rekreasjon og mosjon. De kan ikke akseptere et tiltak som skal sprengne ned i bakken og ruinere skog, biotoper og mikroliv, omringes av en skyhøy, stygg voll som ikke faller inn i terrenget og som vil ruve som en barriere i en svært liten nærmark med begrenset plass som er opptatt av natur og bruk. De mener skytebanen blir et støyende, miljø- og kulturødeleggende anlegg i tillegg til en forurensende barriere i naturen. Skytebane kan ikke forsvares opp mot de samfunnsmessige konsekvensene de har påpekt.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer er enig i at Gjelleråsmarka er mye i bruk. Det er verdifullt og viktig for beboerne med nærhet til friområdet/marka med gode tur- og opplevelsesmuligheter. Det er naturlig og forståelig at mennesker som er glad i marka engasjerer seg i det som kan oppleves som en reduisering av deres nær-/naturmiljø.

Fra prosjektets side er det en klar forventning og overbevisning om at Gjelleråsmarka skal fortsette å være et verdifullt nærområde for mange tusen beboerne, både på Skjetten, på Skillebekk og i kommunene for øvrig. Gjelleråsmarka er mye i bruk for innbyggere, noe planfremmer mener den vil fortsette å kunne være etter skytebaneprojektet realiseres.

Det vises til kommentarer til flere innspill vedr. friluftsliv og bruk av marka, bl.a.

Naturvernforbundet i Nittedal. Selve planområdet der skytebanen planlegges er mindre i bruk som friområde av den generelle befolkningen til friluftsliv og rekreasjon, noe utredningen om friluftsliv konkluderer med. De fleste som besøker og bruker Gjelleråsmarka fra denne siden, starter ved «Knivstikkeren», via Oldtidsveien, som går gjennom Lahaugmoen, som ligger ca. 300 meter fra skytebaneområdet. Fugler, insekter, amfibier, dyr, planter og sopper finnes i og tilgrensende planområdet. Utredningene i denne saken gjør rede for konsekvensene.

Følgende er kommentarer til punktlisten (oppsummert) fra Gjelleråsmarkas Venners brev:

- 1. Støy: Det er i den foreløpige støyberegningen lagt til grunn 800 000 skudd for å kunne beregne maksimale støykonsekvenser ved den mest intense/maksimale bruken, dvs. ved arrangement av større stevner. Antall skudd pr. «normaldøgn» vil ligge langt under 2000, slik Gjelleråsmarkas Venner antyder (sannsynligvis mellom 2-300 skudd/døgn i gjennomsnitt). Konsekvenser av støy er utredet i vedlagte rapport. Reguleringsbestemmelsene har punkter som ivaretar støy både i anleggs- og driftsfase.*
- 2. Kultur og fornminner: Det vises til oppsummering/kommentarer til kulturminner i uttalelsen fra Akershus fylkeskommune, punkt 2.*
- 3. Miljø: Det er utarbeidet en utredning som kartlegger naturmangfold i denne saken. Se øvrige kommentarer vedrørende temaet tilknyttet uttalelse fra Statsforvalteren, Naturvernforbundene og OOF og FNF, ovenfor.*
- 4. Økonomi: Merknaden tas til etterretning. Det skal ikke tilrettelegges for et anlegg som kan være til skade/forurensning for naturen og miljøet. Miljøkonsekvens er utredet (se kapittel 6). Økonomisk bærekraft skal ikke gå på bekostning av kvalitet og trygghet for miljø og omkringliggende naturmangfold.*
- 5. Oppsummering og konklusjon: Kommentaren tas til etterretning. Planfremmer ønsker å framheve at selve skytebanen ikke skal ligge innenfor marka. Markagrensa ble vedtatt flyttet etter en lang søknadsprosess, slik at det kunne innpasses en skytebane på Lahaug, utenfor marka. Så viser det seg behov for å støyskjærme anlegget tilstrekkelig slik at støybelastningen for natur- og friområder og øvrige omgivelser blir så liten som mulig. Beregning av støyvoll viser at denne får en varierende høyde på 8-26 m i forhold til dagens terreng. Statsforvalteren har ovenfor planfremmer presisert at lokaliseringsspørsmålet for Lahaug er avgjort, men at sambruken også i et regionalt perspektiv bør utredes.*

1.12 Hafslund Nett, 27.11.17:

Hafslund Nett AS (nå Elvia) har etter energiloven områdekonsesjon i Skedsmo kommune (nå Lillestrøm kommune). Det betyr at de drifter og etablerer strømmettet i kommunen, både lavspent og høyspent fordelingsnett. Ledningskart er vedlagt uttalelsen.

Hafslund har ingen elektriske anlegg på gnr. 64 bnr. 3 eller gnr. 65 bnr. 1 avsatt til bruk for skytebane. Dersom noen av eksisterende anlegg blir berørt som følge av tiltaket, må det tas

kontakt med Hafslund for videre utredning. Det gjelder også ved behov for strømtilførsel til de samme eiendommene. Behov for strømtilførsel kan avhengig av effektbehovet til planområdet, medføre etablering av elektrisk anlegg, og det må da tas kontakt med Hafslund Nett.

Hafslund Nett har høyspenningskabler langs Dragonveien (Lahaugmoen) og elektriske anlegg som må hensyntas og evt. kabelpåvisning foretas. Det er to nettstasjoner tilknyttet kabelanlegg langs Dragonveien, og disse må lokaliseres dersom det skal gjøres endringer. Hafslund ønsker at utbygger tar kontakt i god tid før utbygging.

Forslagsstillers kommentar:

Det er avsatt et areal til nettstasjon i planområdet. For øvrig vil utbygger ta kontakt med Elvia i god tid før rammesøknad.

1.13 Nittedal kommune, 30.11.17:

Nittedal kommune viser til deres uttalelse da området ble foreslått i kommuneplan for Skedsmo i 2014. De pekte der på negative støykonsekvenser for Gjelleråsmarka som friluftsområde og for bebyggelsen på Holum skog i Nittedal. De vedtok at Nittedal kommune må tidlig i planprosessen bli involvert i forhold til støyproblematikk og avbøtende tiltak.

Nittedal kommune varsler på bakgrunn av sitt vedtak i 2014 og nylig interpellasjon i kommunestyret, at det kan være aktuelt å fremme innsigelse til planforslaget. For å kunne vurdere tiltakets virkning på omgivelsene, er det viktig at støykonsekvensene for både Gjelleråsmarka og bebyggelsen på Holum skog blir godt utredet i reguleringsplanen. Støyskjermingseffekt i forhold til friluftsinnteresser og boområder i Nittedal og Lillestrøm må tillegges tilstrekkelig vekt i forhold til andre hensyn.

Nittedal kommune viser til Statsforvalterens uttalelse om at det må velges løsninger som sikrer at ulempene for de øvrige hensyn loven skal ivareta blir så små som mulig. Planprogrammet pkt. 3.3.4 og valg av støyskjerming: det må skje en reell vurdering av ulike støydempende tiltak, bl.a. som ikke fører til at så mye dyrka mark blir beslaglagt. Det må vurderes opp mot landskapsvirkning og støyskjermingseffekt.

Nittedal kommune tar til orientering Statsforvalterens uttalelse om bl.a. at kommunen sammen med omliggende kommuner og organisasjoner må vurdere behovet for en skytebane på Lahaug i et regionalt perspektiv. Det må fremkomme av planmaterialet hvilke alternative lokaliseringer innen ny fremtidig kommune som er vurdert.

Forslagsstillers kommentar:

Innsigelsesvarselet tas til etterretning. Vedlagt støyutredning redegjør for støyforholdene og behov for støyskjerming. Det foreslås kun skjerming med voll da vollen kan beplantes og vil med tid etterligne naturlandskapet, mens en støyskjerm (vegg) vil være dominerende og skjemmende i landskapet. Skytetider er regulert i planbestemmelsene. Vedrørende lokaliseringsspørsmålet, har Statsforvalteren vært tydelig på at avgjørelsen om plassering av ny skytebane på Lahaug er avgjort og at det må sees på muligheter for samlokalisering av flere skyttere på Lahaug.

1.14 Bane NOR, epost datert 30.10.17:

Planområdet berører ikke jernbanens interesser og de har derfor ingen merknader.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.

1.15 Romerike Sopp og nyttevekstforening, 12.12.17:

Foreningen slutter seg til uttalelse fra OOSN (Oslo og Omegn sopp- og nyttevekstforening) ved styreleder Pål Karlsen i denne saken. Vår forenings medlemmer bruker i likhet med OOSN marka rundt Gjelleråsen og Lahaugmoen aktivt i soppstaking, som rekreasjon og ikke minst i kartlegging av rødlistearter. Det gjelder både fungus og flora. Vi håper at man har sjekket eller vil sjekke andre områder på Romerike som mulige skytebaneanlegg. Lahaugmoen ligger tross alt nærme bebyggelse og vil med sine støyplager bare skifte irritasjonen fra Skjettens beboere til de rundt Lahaugmoen og de som nyter marka i området.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til etterretning og det vises til planfremmers kommentarer til bl.a. OOSNs merknad til planarbeidet. Vedr. lokalisering av skytebane på Lahaug er dette et resultat av mange års arbeid med å finne en erstatningsbane for Skjetten, og Statsforvalteren har også uttalt at valg av lokasjon er landet (selv om planarbeidet må utredes og konsekvensene tydeliggjøres og presenteres før tillatelse til etablering kan gis). Statsforvalteren ber om en vurdering av Lahaug skytebane i et regionalt perspektiv, noe de forklarer med at Statsforvalteren forventer at banen også skal kunne romme flere skyteaktiviteter i regionen, dersom dette totalt sett viser seg hensiktsmessig.

1.16 ROAF, Romerike Avfallsforedling IKS, 05.12.17:

Avfallet fra denne virksomheten kategoriseres som næringsavfall. Eier/bruker står derfor fritt ved valg av leverandør til avfallstjenester. Dersom det fremtidige tiltaket er til hinder for renovasjon hos eksisterende abonnenter i området ber ROAF om å bli kontaktet. Det gjelder også byggeperiode.

Forslagsstillers kommentar:

Det er avsatt et areal for renovasjon i planområdet. Merknaden tas til orientering.

1.17 Solstua barnehage, Hagan, 13.12.17:

Solstua barnehage AS er en privat barnehage som eies av Skillebekk og Holumskog vel, med 25 barn mellom 2-6 år og 5 ansatte. I forhold til at det nå planlegges skytebane på Lahaug, ønsker Solstua barnehage AS å informere om at de ukentlig benytter seg av Gjelleråsmarka.

De er usikre på hva denne utbyggingen vil medføre av støy og at denne type støy kan virke skremmende på barna. De ønsker å fortsette å benytte seg av roen og stillheten i skogen, og er skeptiske til forslaget om Skytebane på Lahaug.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer har forståelse for at det er verdifullt og viktig for barnehagen med nærhet til friområdet/marka med gode tur- og oppholdsmuligheter. Fra prosjektets side er det en klar

forventning og overbevisning om at Gjelleråsmarka skal fortsette å være et verdifullt nærområde for beboerne på Skillebekk og andre boligområder som ligger tilgrensende marka. Det er utarbeidet en støytredning som viser at barnehagen ikke blir utsatt for støy mer enn det som er tillatt (se punkt 6.4 i planbeskrivelsen).

1.18 Groruddalen Miljøforum, 12.12.17:

Groruddalen Miljøforum (GM) mener at en skytebane vil forringe store deler av Gjelleråsmarka som tur- og rekreasjonsområde for tusener av mennesker bosatt på Stovner, Vestli, Høybråten, Nittedal og til dels Skedsmo.

GM er bekymret for at en etablering av ny skytebane vil øke støynivået betraktelig og forringe turopplevelsene.

GM mener at det ikke medfører riktighet at denne delen av Gjelleråsmarka er isolert, vanskelig tilgjengelig og lite benyttet på grunn av mangel på stier, slik det framkommer i søknad om planarbeid i marka. Blant annet går den Gamle Kongeveien samt Pilegrimsleden nært inntil det berørte området, og skogsområdet rundt Lahaugmoen, Lukedammen og Lukeenga byr på spennende terreng med variert natur og stort biologisk mangfold.

På Oslosiden peker bydelen særlig på at det store antallet innbyggerne med flerkulturell bakgrunn vil komme til å bruke nærområdet i økende grad. Gjelleråsmarka blir viktigere framover både i et inkluderings- og folkehelseperspektiv. GM støtter disse synspunktene.

GM viser til de 1200 nye boliger og en innendørs skihall mm på Ødegården ved Lørenskog stasjon, hvor nye beboerne vil kunne komme til å benytte Gjelleråsmarka som framtidig turområde. Eksisterende gangtunnel under E6 gjør dette mulig. En ny skytebane ved Lahaug er ment som en erstatning for nåværende skytebane på Skjetten. Den eksisterende skytebanen skal nedlegges da den er blitt liggende midt i et byggefelt. Det er ikke foretatt noen kartlegging av behovet for en ny skytebane. I dag eksisterer det flere skytebaner på Romerike, som ikke i samme grad er til sjenanse for beboere. I hvilken grad kan de 300 medlemmene i «Skjetten skytterklubb» benytte eksisterende banekapasitet? Klubbens behov kan ikke forsvare rasering og beslaglegging av 119 dekar av Gjelleråsmarka. Skytebanen skal bare benyttes i deler av året. Det bør derfor gjennomføres en behovs- og brukerundersøkelse før planarbeidet fortsetter.

GM vil dessuten bemerke at deler av støyvollene og en parkeringsplass på ca. 3 mål, dvs. ca. halvparten av planområdet, blir liggende innenfor markagrensa. I tillegg ser det ut til at deler av veien inn til skytebanen vil gå på Gamle Kongevei-/Pilegrimsleden. Begge forholdene er helt uakseptable.

Støynivået skal søkes begrenset ved hjelp av omkransende støyvoller på 8 - 25 meter høyde. Det skal benyttes lett forurenset og inert fyllmasse til dette formålet. Dette er svært lite betryggende. Ut fra de opplysninger som foreløpig framkommer, kan det se ut til at deponering av ovennevnte masser vil være en viktig finansieringskilde. Dersom dette medfører riktighet, er dette uakseptabelt.

GM vil be om at planarbeidet i første omgang stanses til en kartlegging av behovet for ny skytebane er gjennomført. Uansett må det i planprogrammet avklares konsekvenser av økt støy, forurensning og økte barrierer for bruk av marka. En økt bruk av Gjelleråsmarka i framtida må også tas med i vurderingen.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer tar til etterretning bekymring som GM har for at Gjelleråsmarka reduseres i størrelse, kvalitet og mangfold. Det vises også til planfremmers kommentarer til flere av merknadene ovenfor, hvor de samme temaer berøres. Hva gjelder de arealer som GM refererer til i sitt innspill, ønsker planfremmer å presisere at av de 119 dekar som er foreslått som planområde for prosjektet, ligger 52 dekar avsatt til skytebaneformål utenfor marka, ca. 10 dekar innebærer atkomstvei over Lahaugmoen (ikke i marka) og resterende, ca. 57 dekar ligger innenfor dagens skog og landbruksareal i marka. Parkeringsplassen, som nevnt i innspillet, ansees som et positivt supplement som utfartsparkering for markabrukere, som i dag har et begrenset areal inne på Lahaugmoen, ved Oldtidsveien/Knivstikkeren.

Hva gjelder etablering av anleggs- og atkomstvei over/ved nevnte kulturminner, vil planfremmer påpeke at det er foreslått et adkomstalternativ øst for Staples og dermed i god avstand fra kulturminner. Planfremmer har forståelse for at GM etterlyser en behovs- og brukeranalyse som kan forsvare etableringen av en ny og omfangsrik skytebane i, og i nærhet til, marka. I utgangspunktet er det imidlertid skytterlagets «evigvarende» kontrakt om beliggenhet på Skjetten som ligger til grunn for behovet for å finne en ny lokalisering, siden kommunen ønsker Skjettenbanen omdisponert til friområde og dagens naboer er støyuksatte. Det er videre et ønske, og et pålegg fra Statsforvalteren, om at en ny skytebane vurderes i et regionalt perspektiv slik at det nye anlegget også kan romme skyttere fra andre lag og klubber. Videre er det et overordnet mål at anlegget skal tilrettelegges også for flerbruk og mennesker med nedsatt funksjonsevne – en gruppe som ikke har god tilgjengelighet til naturområder i marka i dag.

1.19 Nitelva CK, 16.01.18

Nitelva CK er en relativt nystartet klubb, men med medlemmer med lang erfaring fra både landeveissykling, grussykling og ikke minst stisykling. De er en "voksen" samling mennesker som har funnet samhold og kos i det å kunne benytte marka til sykling, og det er akkurat det som er særdeles spesielt i vårt nærområde. Det er veldig mange aktive syklistere, men kanskje enda flere mosjonister som har funnet ut at dette er en helt fantastisk måte å komme seg frem på og samtidig få utforsket mye mer av nærområdet og den naturen vi finner her på Romerike. Sykling er blitt en helårs idrett da medlemmer av sykkelklubben (og andre) også benytter fatbike om vinteren, både med og uten pigger. Her på Romerike er det mange klubber, men som uansett i utgangspunktet ikke er konkurrenter. Alle har funnet sin klubb og trives med den. Det som er unikt, er mengden mennesker som er aktive i de forskjellige klubbene. Jeg har ikke tall, men bare hos oss er det allerede over 100 aktive medlemmer som har kommet til siden den spede starten for 3 år siden. I tillegg har vi Ceres Sportsklubb, Nittedal Sykkelklubb, Vardeåsen Sykkelklubb, Romeriksåsen Sykkelklubb, Ullensaker Sykkelklubb, Eidsvoll Sykkelklubb, Sagene IF sykkelgruppe, Rye Sportsklubb sykkelgruppe, IF Frøy osv. Alle disse klubbene er å finne i marka rundt oss. Nitelva CK er som sagt en klubb for de voksne, men de andre klubbene er særdeles flinke mot de unge, spesielt Romeriksåsen som har egen barnegruppe hvor det satses stort på terrengsykling. Alle disse klubbene benytter de forskjellige nærområdene sine slik som Romeriksåsen, Gjelleråsmarka, Østmarka Nordmarka osv. Men det er ingen som enda har et tilbud som et slikt flerbruksanlegg nå kan gi.

Avsender skriver (sitat): - *Et slikt tilbud vil bli særdeles godt mottatt og ikke minst benyttet av oss og spesielt de unge og kanskje litt eldre, som ikke ønsker de samme harde og tøffe utfordringene røtter og steiner naturlig i marka gir. Det er flott at det nå er satt i gang ett prosjekt hvor en såpass godt etablert skytterklubb som Skedsmo er, tenker slikt. At vi kan benytte disse vollene rundt anlegget deres til våre aktiviteter er både kreativt og viser evne til å kunne tenke litt ut av boksen. Et slikt område vil bli særdeles fint å ha for alle, et flott møtested for unge i området kan treffes og diskutere forskjellige aktiviteter og gi hverandre gode oppmuntringer og tilbakemeldinger. Kanskje får man andre til å se verdien av ett slikt anlegg og dermed også interessen for å begynne med idrett.*

Her på hele Romerike, og ikke minst hele Østlandet, har vi ikke ett slikt tilbud. Det begrenser derfor muligheten til mange med å komme seg ut til gode stiområder for å kunne utøve sin idrett på en forsvarlig og god måte. Et tilbud som dette flerbruksanlegget vil gi, er noe vi virkelig trenger i vårt område og som vi virkelig vil støtte på alle de punkter og måter vi kan.

Forslagsstillers kommentar:

Nitelva CK hadde møte med prosjekteier og planfremmer i forbindelse med offentlig ettersyn av planprogrammet, og ble gitt utvidet frist for innsendelse av merknad. Planfremmer tar innspillet til etterretning, og erfaring og informasjon formidlet av sykkelklubben imøtekommes med stor interesse.

1.20 KFUK-KFUM speidere Strømmen, 04.12.17:

Strømmen KFUK-KFUM er imot den planlagte skytebanen på Lahaug. De ber om at planene ikke gjennomføres. De mener at å etablere skytebanen er i strid med formålet til markaloven. De er en speiderorganisasjon som driver barne- og ungdomsarbeid med hovedvekt på friluftsliv. De har leid husmannsplassen Lukeenga i Gjelleråsmarka siden 1970-tallet. Hytta har verken innlagt strøm eller vann. De mener hytta er en perle i deres nærmiljø, som de bruker så ofte de kan, både på hverdager og i helger, for at speiderne skal oppleve naturen i sitt nærmiljø. I helgene overnatter de under åpen himmel, i telt eller på hytta. De bruker naturen rundt hytta, og friluftsliv er en viktig del av det å være speider. De tilbyr barn og unge muligheten til å oppleve naturen på nært hold alle årstider.

De vil med ny skytebane, miste følelsen av å være i den «øde» skogen. En skytebane er ikke en naturlig del av naturopplevelsen de ønsker at speiderne skal oppleve. Etablering av skytebane vil forringe naturopplevelsen for speiderne deres, bl.a. ved å høre skremmende skyting når de er på tur, forringe naturmangfold, dårligere sikkerhet. De er bekymret for at det enkelte dager ikke vil være mulig å benytte hytta på grunn av støy. De mener de må innføre sikkerhetstiltak ved besøk i og rundt hytta. De er bekymret for deres eneste vannkilde fra bekken mellom skytebanen og hytta (Lukebekken) ved at etablering av skytebane og utfylling av området vil kunne forurense vannet slik at det ikke kan brukes som drikkevann. Det er ingen bilvei i dag til hytta så alt må bæres opp.

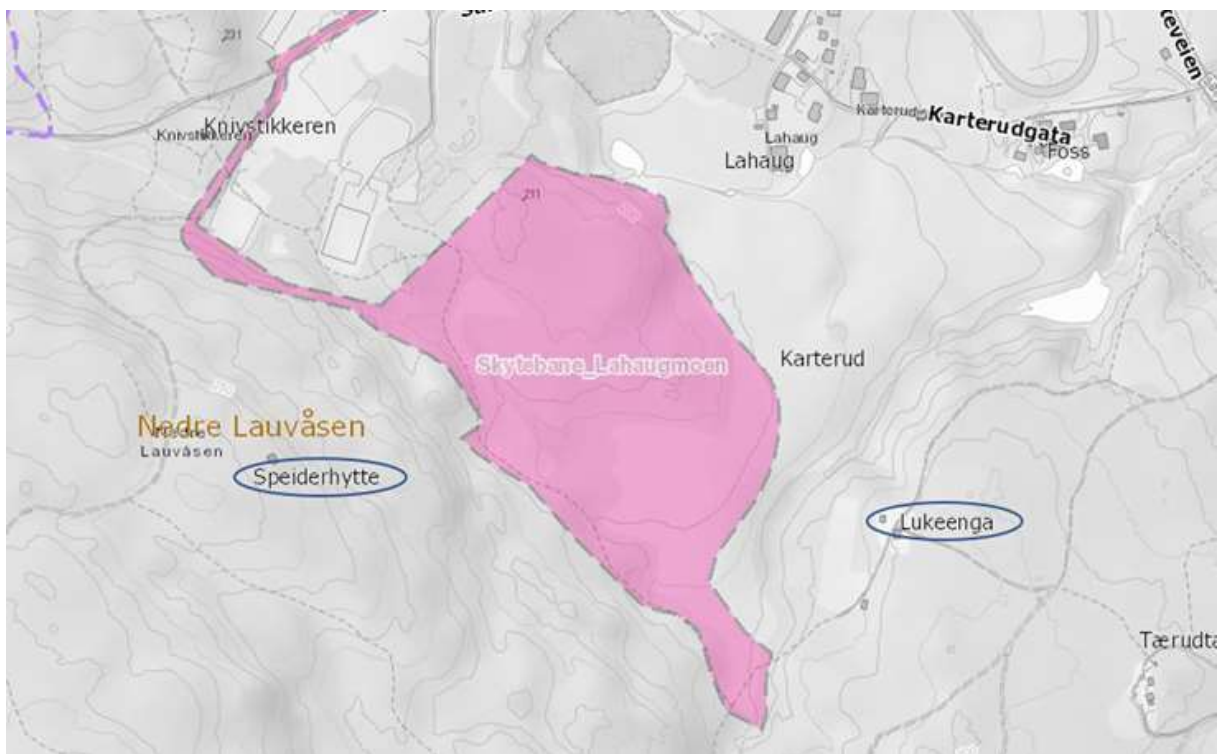
Forslagsstillers kommentar:

Det er først og fremst forståelig og naturlig at en friluftsansjen som Strømmen KFUK-KFUM Speidere er skeptiske til å få et skytebaneanlegg i sine omgivelser. Selv om anlegget på sikt vil framstå som en naturlig del av friområdet og kulturlandskapet med sykkel- og turveinett, damanlegg og skogbevokste voller, vil det i noen år være et anleggsområde. Ved

permanent bruk vil det være skyteaktivitet som, selv om banen vil bli godt støyskjermet, vil bli hørbart. Området som speiderhytta og Lukeenga ligger i er fra før berørt av suset/trafikkstøy fra E6 og skytebanestøy fra dagens skytebane på Skjetten. Det vises til Statsforvalterens uttalelse i saken og planfremmers kommentarer til denne (punkt 1). Skytebaneaktiviteten er regulert i bestemmelsene, slik at det er mulig for andre å forholde seg til når skytestøyen kommer. Støykartet ligger under punkt 6.4 og viser arealene som blir berørt av støy. Speiderhytta ligger i gul sone.

Det kan anbefales Strømmen KFUM-KFUK speidere å vurdere andre oppholdsmuligheter i marka, særlig i løpet av anleggsfasen. Dette kan forhåpentligvis kommunen og markaorganisasjoner veilede om. Planfremmer vil også understreke at selv om prosjektet kan medføre en negativ virkning for enkelte grupper som bruker friluftsområdet i dag, så vil også dette prosjektet åpne for at flere får tilgang til marka gjennom tilrettelagte turveier, utfartsparkering, flerbruk og skyteaktiviteter.

Det vil holdes kontroll med vannkvaliteten på Lukebekken ift. overvann og avrenning fra anlegget. Det vil også tas prøver i forkant for å kartlegge dagens vannkvalitet i området. Sikkerheten tilknyttet skyteanlegget vil være meget høy, det tillates ikke skyting utenfor banen, som skal være utilgjengelig for uvedkommende, og det vil som nevnt være regulerte tider for skytebanevirksomhet.

Figur 2-4 Kartutsnittet fra kommunens kartportal viser hvor Lukeenga og Speiderhytta ligger plassert i forhold til varslet planområde. Speiderne skriver at de bruker Lukeenga til sine utflukter.

1.21 Lahaug gårds- og naturbarnehage, datert 30.11.17:

Barnehagen ønsker flere turveier i området som er tilrettelagt for barnevogner slik at de minste barna og barn med nedsatt funksjonsevne kan være med på tur i skogen.

Barnehagen mister sin nåværende turplass/bålplass ved kollen i planområdet. Denne må

erstattes. Helst før anleggsarbeidet starter. Dersom det legges til rette for gangveier og tilstrekkelig støyskjerming, har ikke barnehagen noe imot at anleggsvei kommer over jordet på Lahaug. Anleggsvei kan være spennende, men det må være trygt. Hvis anleggsvei legges over jordet, må det være tydelig og trafikksikker avkjøring til barnehagen og ikke tilsølte veier.

For å unngå støvplager i barnehagen og tilsølte veier, forutsettes asfaltering av veien ned til barnehagen. Barnehagen ser positivt på fangdammer i området. Det kan kreve tilsyn samtidig som det er spennende og lærerikt for barna. Barnehagen forutsetter at de ikke blir plaget av støy fra skytebanen når den tas i bruk. Om det legges til rette for mange ulike aktiviteter knyttet til skytebaneanlegget, vil dette være positivt også for barnehagen

Forslagsstillers kommentar:

Barnehagen er berørt av planforslaget, ved at en av deres turplasser foreslås omdisponert til skytebane. Den opprinnelig tiltenkt anleggsadkomst over jordet på østsiden av planen er tatt ut av reguleringsforslaget. Barnehagen blir dermed ikke berørt av denne. Stier rundt skytebanen får grusdekke slik at de kan brukes med barnevogn. Det vil ikke etableres stier i direkte nærhet av barnehagen.

Barnehagen involveres i forbindelse med utforming av avbøtende tiltak i anleggsperioden.. Trafikksikkerhet, støyskjerming og rene utearealer vil bli ivaretatt i anleggsperioden.

1.22 Direktoratet for mineralforvaltning, 16.11.17:

Planen berører ingen kjente forekomster av mineralske ressurser eller bergrettigheter. DMF har derfor ingen kommentarer til båndlegging av areal for tiltaket.

DMF er positive til at kommunen tar i bruk «Regional plan for masseforvaltning i Akershus». DMF understreker betydningen av at kommunen og tiltakshaver er bevisst behovet for masser, både volum og egnethet til hva massene skal brukes til. Det er viktig at riktig type masser blir brukt for å sikre optimal utnyttelse av kjente ressurser. I den grad det er mulig, bør det bli brukt masser til bygging av støyvoller som ikke har høyere kvalitet enn nødvendig. Utnyttelse av rene overskuddsmasser kan i denne sammenhengen være positivt. De viser for øvrig til sin nettside.

Forslagsstillers kommentar:

Intensjonen med bruk av tilførte masser er at disse skal være gode friksjonsmasser, noe som er viktig for stabiliteten i vollene. Det er en forutsetning at massene i vollene ikke avgir forurensning eller utlekking, men at de samtidig kan være av dårligere kvalitet enn rene sprengsteinsmasser. Massene skal kapsles inn med toppmasser for vegetasjon/skog, slik at det estetisk sett ikke vil være skjemmende med bruk av blanda masser. Under friksjonsmassene vil det etableres et tettesjikt for sigevannet, som igjen skal kontrolleres og ledes gjennom tette avløpsrør til rensing (dette innebærer også kontroll i forhold til avrenning fra skyteaktivitet). Statsforvalteren har uttalt skepsis til benyttelse av annet enn rene masser i Marka og det vises til merknad punkt 1.

Masseforvaltningsplanen i Oslo og Akershus er førende for arbeidet.

1.23 Tilgjengelighetsgruppa, Lillestrøm, referat 20.11.17:

Dagens skytebane på Skjetten er ikke tilrettelagt for rullestolbrukere eller svaksynte, og er generelt lite tilgjengelig for andre enn funksjonsfriske. Mange mennesker med funksjonshemninger ønsker å kunne utøve skytesport, og en tilrettelegging for flere brukergrupper i samfunnet er ønsket. Gruppa viste til krav til teknisk tilrettelegging som er av betydning i alle plansaker, også for skytebanen. Videre ønskes turveier med fast dekke, slake stigninger, som kan gi nærhet til skog og mark, dyr- og fugleliv, også for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Det er et problem at friluftsområder og marka generelt er lite tilgjengelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Turer i skog og mark er mulig for funksjonsfriske mennesker, og det er sterke krefter i samfunnet som verner om naturområder og dermed kjemper mot at flere brukergrupper skal kunne ha de samme naturopplevelsene. Tilgjengelighetsgruppa har forståelse for at ikke alle kan komme fram overalt, men det er generelt lite fokus på at også mennesker med nedsatt funksjonsevne, det være seg eldre, uføre, rullestolbrukere, astmatikere, svaksynte, barnevogntrillere eller «hvem som helst» kan få et bedre tilbud om rekreasjon og friluftsliv.

Forslagsstillers kommentar:

Skedsmo skytterlag, som primær bruker til Lahaug skytebane, er positiv til innspill fra tilgjengelighetsgruppa i Lillestrøm kommune og ønsker tilrettelegging for at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal bruke skyteanlegget, og samtidig bli en del av miljøet i Skedsmo skytterlag. Det legges til rette for etablering av en turveitrasé/driftsvei rundt støyvollene og gjennom området for rensesdammer, med nærhet til ravinelandskap, skog og utfartsparkering. Dette vil også være gunstig for framkommelighet med barnevogner (ikke minst Lahaug gårds- og naturbarnehage), syklist, rullerulleskiløper og eventuelt skiløper/løypetraséer om vinteren.

1.24 Anton B. Nilsen Eiendom AS (ABNE), 29.11.17:

Merknaden er skrevet av Civitas AS v/ Tone Færøvik for ABNE, som har flere aktører i Lahaugmoen Næringspark. Næringsaktørene på Lahaugmoen har flere innvendinger både vedrørende formål og beskrevne løsninger, men også til innholdet i planprogrammet.

Boliger i næringsparken (utdrag side 2):

Reguleringsplanen tillater opptil 15.000 m² BRA til herberge/innkvartering. Dette tilsvarer ca. 800 pendlerboliger. Per i dag er det oppført 492 pendlerboliger i permanente bygg, og i tillegg er det 300 midlertidige boliger i brakkerigg. Det arbeides nå med planer for en ytterligere utvidelse av boligmassen til opp mot 1200-1300 pendlerboliger. Dette forutsetter en reguleringsendring. I praksis er Lahaugmoen et boligområde for mange hundre mennesker som bor der mesteparten av tiden.

Bemerkninger til støy (utdrag side 3):

Til tross for at det foreslås etablert en massiv støyvoll, vil det trolig være vanskelig å overholde støykravene. Selv om skyteretningen vil være mot sør, vil smellene som forårsakes av overlyd kunne høres i en stor omkrets. Vindforhold og refleksjon fra harde flater (f.eks. i Staples-bygget og Blomsterringen-bygget), vil kunne bidra til at støyen også ledes nordover. Med 800 bosatte i pendlerboliger og ca. 450 ansatte innenfor

næringsparken, vil det i praksis være langt flere som rammes av støyen fra en skytebane på Lahaugmoen enn fra en skytebane med dagens plassering.

Bemerkninger til adkomst (utdrag side 3-4):

Anthon B Nilsen Eiendom har i utgangspunktet ikke ønsket skytebane lagt inntil Lahaugmoen, men aksepterte kommunens ønske om at en evt. ny skytebane kunne få atkomst via planområdet tilknyttet Blomsterringen (2016). Det registreres at planforslaget ikke legger denne veiløsningen til grunn, men forutsetter at atkomsten legges til forlengelsen av Dragonveien og videre delvis via regulert byggeområde og delvis over regulert friluftsområde. Den foreslåtte traséen er ikke gjennomførbar, da den berører nødvendige kjørearealer innenfor tomteareal tilhørende Felt Z AS, og i tilknytning til Staples' lagerbygg. Videre har Staples en opsjon på utvidelse av sitt lagerbygg (utvidelsen forutsetter en mindre utvidelse av byggeområdet inn i grøntområdet), noe som også hindrer den foreslåtte føringen av veien forbi byggeområdets sørvestre del. En løsning vil være å skyve en forlengelse av Dragonveien nordover og vestover, men dette vil forutsette flytting av Oldtidsveien/Pilegrimsleden, som går i grøntbeltet i dag. Støyvollen vil etableres med 1,2 millioner tonn med tilkjørte masser. Dette tilsvarer omtrent 50.000 lastebil-lass (100.000 kjøreturer) over en 3- års periode. Anleggstrafikken vil medføre store belastninger for virksomheter og beboere på Lahaugmoen. I tillegg til den generelle trafikkbelastningen som gir slitasje på veianleggene, vil det medføre stor grad av støy og lokal luftforurensning. Primært ønsker næringsaktørene i Lahaugmoen Næringspark at både anleggsvei og permanent adkomstvei til skytebanen føres inn fra Karterudgata i sørøst, og over jordbruksarealene til Lahaug gård. Som det fremgår av planprogrammet har jorda liten verdi som matjord etter senere års påfylling av masser. En anleggsvei her vil berøre marka, men kan også legge til rette for en god og delvis universelt utformet trasé som vil kunne benyttes av mange ulike brukere av marka. Vi deler derfor ikke Statsforvalterens holdning til dette aspektet ved planforslaget. Dersom en adkomstvei via Karterudgata ikke lar seg gjennomføre, er det ønskelig at den nylige regulerede adkomsten sørover fra Dragonveien benyttes (mellom Staples og Blomsterringen). Det er noen terrengmessige utfordringer der, men det er det også ved den foreslåtte traséen. Det foreslås at alle adkomstene utredes som en del av planarbeidet.

Innendørs skytebane (utdrag side 4):

Anthon B. Nilsen Eiendom AS har i lengre tid utredet muligheten for å etablere en innendørs skytebane inne i fjellet vest for felt Z og Staples-bygget. Her muliggjør gjeldende regulering innpassing av en fjellhall på inntil 15.000 m². Mulighetene for en slik løsning er utredet, og det vil la seg gjøre å etablere en innendørs skytebane etter samme spesifikasjoner som er prosjektert på Åsland i Oslo kommune. Et innendørs anlegg vil ha mange miljømessige fordeler sammenliknet med det foreslåtte alternativet i friluft, bl.a. i forhold til skytebanestøy, redusert anleggstrafikk tilknyttet tilkjøring av masser, lite visuelt landskapsinngrep.

Bemerkninger til planprogrammets kap. 3.3 Utredningsalternativer (utdrag merknadens side 4):

I planprogrammet må det tas inn et eget punkt om utredning av alternative lokaliseringer av skytebanen. En etablering av et innendørs skyteanlegg i fjellet vest på Lahaugmoen må vurderes som et konkret og reelt alternativ på lik linje med den foreslåtte skytebanen i friluft, altså som et alternativ 2 til hovedalternativet. Videre har vi merket oss at det skal gjøres en

vurdering av valg av anleggs- og atkomstvei, og at eventuelle nye traséer skal utredes og reguleres. Vi ønsker en presisering av at dette ikke bare gjelder anleggsvei, men også permanent atkomstvei til området.

Bemerkninger til utredningstema (utdrag side 4-5):

Konsekvenser for virksomheter og beboere på Lahaugmoen må utredes, med hensyn til følgende:

Luftforurensning og støv (punkt 5.1.3): Støy både i anleggsperioden og i permanent situasjon (punkt 5.1.4). Det påpekes at korrekt situasjon med ny bebyggelse, veianlegg og trafikk tall må tas inn i støymodellen, slik at målingene blir så riktige som mulig. Dette gjelder spesifikt temaene *Trafikk* (punkt 5.1.11) og *Bosetting og bomiljø* (punkt 5.1.12). Økonomiske virkninger/verditap på Lahaugmoen (punkt 5.2) må utredes.

Generelt påpekes at det flere steder i planprogrammet er brukt et eldre kartgrunnlag som ikke viser korrekt situasjon for bebyggelse og veianlegg på Lahaugmoen. Dette gir et inntrykk av at det ikke er mye aktivitet på Lahaugmoen, og er dermed direkte misvisende sammenliknet med de faktiske forholdene. Vi ber om at kartene oppdateres. Videre ber vi om at det utarbeides en situasjonsplan for tiltaket på et kartgrunnlag som viser gjeldende regulering i bunn. Av pedagogiske hensyn bør det også vises hvor parkeringsplassen skal ligge.

Forslagsstillers kommentar:

Boliger/ midlertidig innkvartering: *Merknaden tas til etterretning. Planfremmer vil presisere at det er forskjellige krav til bokvalitet for permanent og midlertidig bolig, men at det uansett vil være viktig å vise virkninger av tiltaket for berørte parter. Reguleringsformålet på Lahaugmoen er herberge/innkvartering og ikke boligformål, så langt planfremmer kjenner til.*

Støy: *Det er utarbeidet en støyutredning som konkluderer med at, med den foreslåtte støyskjermingen, Lahaugmoen næringspark ikke blir berørt av støy utover de tillatte grensene. Se støysonekart under punkt 6.4.*

Atkomst: *Et adkomstalternativ er mellom Staple-bygget og Blomsterringen, i tråd med reguleringsendringen av 2016. Anleggsadkomst over LNF-området tillates ikke av Statsforvalteren.*

Innendørs skytebane: *Dette ble besvart i forbindelse med behandling av planprogram. Luftforurensning, støv og støy er utredet, se 6.3 og 6.4.*

1.25 Torunn Suphammer og Knut Mørk, 20.11.17:

I Skedsmo er det flere skytebaner, og noen av dem er mer eller mindre lovlige. Avsender er nabo til Korpåsen pistolbane på Leirsund som brukes av Lillestrøm og omegn pistolklubb. Banen har hatt en midlertidig tillatelse siden 1977. Ifølge dagens regelverk kan banen ikke fortsette, og avsender anser at den ikke vil få permanent tillatelse til drift.

De mener at det må være fullt mulig å inkorporere nevnte klubbs virksomhet i anlegget på Lahaugmoen, og at anlegget på Lahaugmoen må utformes slik at øvrige skytebaner i Skedsmo kommune legges ned og samles på ett sted. Nå er muligheten her! Det må utformes slik at støy og trafikk etc. totalt sett blir minst mulig.

Forslagsstillers kommentar:

I planprosessen er flere aktiviteter, både skyteaktiviteter og andre, vurdert som kan innlemmes i prosjektet og derigjennom kunne løse problemer flere steder i kommunen. Innenfor skytebaneanlegget er hele området definert som fareområde. Utenfra sikkerhetsmessige årsaker er flerbruk av dette området ikke ønskelig. Men området kan brukes til ulike skyteaktiviteter av ulike brukergrupper, deriblant pistolklubber. Utenfor fareområdet tilrettelegges for friluftsliv med utfartsparkering og stier.

1.26 Vidar Dagfinn Myhre, epost 29.11.17:

Myhre er representant for miljøpartiet MDG i Nittedal og sitter i kommunestyret der. Han reagerer på at det hevdes at området er godt egnet for skytebane, uten at det tas hensyn til biologisk mangfold og hvor presset Gjelleråsmarka er fra alle kanter. Han skriver at det ikke er gjort grundige undersøkelser av naturmangfold og hva som skjer ved foreslått utbygging. Det samme gjelder nedbygging av dyrket mark, som tiltaket vil medføre. Det hevdes at prosjektet vil gi en negativ estetisk kvalitet til området.

Som ivrig turgåer, friluftsmenneske, turorienterer og naturverner over lang tid, mener han det ikke stemmer at området blir lite brukt i dag. Han mener det må tas langt mer hensyn til biologisk mangfold i nærområdene. Dette er verdier som ikke kan repareres eller tilbakekalles i ettertid: -Vi som bruker marka, og dyr og planter som lever der, har vel så stor rett til en uberørt natur, som skytterlaget med Skedsmo kommune i ryggen, har til å ødelegge den for oss og kommende generasjoner. Vi vil med dette innspillet, på det sterkeste gå imot denne utbyggingen.

Forslagsstillers kommentar:

Planområdet for ny skytebane er avsatt i kommuneplanen etter en overordnet prosess med egnethetsvurdering. Selv om området ligger tilknyttet Gjelleråsmarka i sørvest, er det også rimelig å beskrive det som en kolle beliggende som en halvøy inn i et landbruksareal, og med Lahaugmoen næringspark i ryggen. Landbruksarealet er i dag lite egnet til jordbruk grunnet dårlig kvalitet på jordmassene. Her trengs tiltak for å istandsette jordbruket, noe dette prosjektet kan tilrettelegge for, bl.a. ved gjenbruk av matjord som i dag ligger på/ved kollen, innenfor skytebanearialet. Forslagstiller er enig i at Gjelleråsmarka, og de tilgrensende natur- og friområdene, er mye i bruk. Selve planområdet er imidlertid mindre i bruk av den generelle befolkningen til friluftsliv og rekreasjon. De fleste som besøker og bruker Gjelleråsmarka fra denne siden, starter ved «Knivstikkeren», via Oldtidsveien, som går gjennom Lahaugmoen, som ligger ca. 300 meter fra planområdet. Fugler, insekter, amfibier, dyr, planter og sopper finnes i og tilgrensende planområdet. Det er gjennomført en naturmangfoldundersøkelse for planområdet og influensområdet som kartlegger dette, se punkt 6.5. Utredning av landskapsbilde er omtalt under punkt 6.6.

1.27 Nina og Peter Simunek, 04.12.17:

De bor i Harrveien på Hagan, med Gjelleråsmarka som nabo. De er bekymret. Innbyggerne på Gjelleråsen opplever flytrafikk med støy og mulig forurensende utslipp, og de mener at støy fra skytebane fra Lahaug ytterligere vil redusere deres livskvalitet og boligverdi for de som bor på Gjelleråsen. De mener at skytebanestøy er sjenerende og ubehagelig selv om det er innenfor lovlige dB-verdier. De etterlyser kart over støynivåer innenfor disse verdiene. De savner informasjon om planlagt høyde på støyvollene og detaljert informasjon om effekt

av de ulike støydempende tiltakene. De mener det må stilles klare krav om støyskjerming. De stiller spørsmål om hvorfor det ikke planlegges innendørs skytebane. De er bekymret for at dersom det er «så enkelt» å flytte markagrensa for et skytebanevedtak, er de svært bekymret for hvilke andre formål som kommer og hvor mye av Gjelleråsemarka som da vil bestå om 20 år. De mener skytebane på Lahaugmoen er et sjenerende og unødvendig prosjekt og er imot prosjektet.

Forslagsstillers kommentar:

Avsenderne bor i en avstand i luftlinje på ca 1,5 km fra planområde, med et høydedrag imellom. De er ikke berørt av støy i henhold til støysonekart under punkt 6.4. Når det gjelder støyvoll, har denne en varierende høyde mellom 8 og 27 m. Vollen vil bli beplantet og med tiden vil vegetasjonen fremstå som naturlig. Ønske om innendørs skytebane er ikke tatt med i planprogrammet og derfor ikke utredet. Skytterlag ønsker primært å bedrive sin sport utendørs, og det vil samtidig jobbes for å få til utendørs flerbruk av anlegget.

Når det gjelder å flytte markagrensa, kan dette ikke sies å være en enkel prosess. For skytebanesaken i Skedsmo, har det i ca. 40 år vært jobbet for å finne en ny og egnet plassering, og prosessen med å flytte markagrensa ved Lahaugmoen pågikk i flere år før endelig vedtak i Departementet, med Kongen i statsråd, ble fattet.

1.28 Linda Strand, 04.12.17:

Familien har bodd på Skillebekk i 30 år, og de har brukt skogen mye for tur og jogging. De går med sine barnebarn der. Det er to barnehager og en grunnskole på Holum skog, og de bruker skogen fast til turer og utflukter. Det er mange i området som bruker området til trening, lufte hunder, «tuft-park» fra det militæret som brukes til trening etc. Gamle kulturminner som pilegrimsleden og kongeveien går gjennom området. Skillebekk Vel har brukt mange dugnadstimer og penger for å opparbeide et bra sted for friluftsliv i området. Det brukes av folk som bor og ikke bor på Skillebekk, både vinter og sommer. Bygging av skytebanen vil endre deres friluftsliv i området.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer har forståelse for at det er verdifullt og viktig for beboerne med nærhet til friområdet/marka med gode tur- og treningsmuligheter. Fra prosjektets side er det en klar forventning og overbevisning om at Gjelleråsmarka skal fortsette å være et verdifullt nærområde for beboerne på Skillebekk og andre boligområder som ligger tilgrensede marka. Det er kun de aller nærmeste arealene til skytebanen som vil få støy over grenseverdier, og disse ligger over 1,5 km unna Skillebekk. Se støysonekart under punkt 6.4. Foreslått adkomst i hovedalternativet kommer ikke i nærheten av kulturminner.

1.29 Ragnar Strand, Nittedal, 04.12.17:

Avsender viser til et åpent styremøte i Holum Skog Vel med representanter fra kommunen og utreder. Han mener det der ble oppgitt at skytebanen blir ca. 50x200 meter, støyvoll på tre sider opptil 22 meter, og skytebane med lydempende effekter. Videre oppfatter han at det blir sprenging av fjell, og at Statsforvalteren har satt krav om at kun «ren» fyllmasse kan brukes i vollene. Kommunen opplyste at sigevann fra fyllmassen kan/vil bli samlet opp og pumpet vekk for rensing i lukket rør.

Han har da følgende spørsmål:

- 1) Hvilken offentlig instans vil overvåke at kun «ren» masse brukes i voll, og hvor mange tusen lass vil det bli?
- 2) Hvem vil overvåke sigevannet, og hvor skal det pumpes for rensing - interkommunalt anlegg?
- 3) Vil sprengingen for skytebanen bli så dyp at det blir skapt et stort «badekar»? Hvor skal vann pumpes ved styrtregn, mer regn?
- 4) Skytebanen med voll og sigevann vil bli liggende inntil en bekk – hvilke offentlige instanser er informert om det og hva er deres uttalelser?

Forslagsstillers kommentar:

Det er forståelig at det stilles kritiske og bekymrede spørsmål tilknyttet eget nærområdet. Som Strand skriver, har Statsforvalteren satt krav til fyllmassene som skal brukes i prosjektet, sammen med flere andre føringer og forventninger. Dimensjoner for skytebanen er på 60 x 200, men i tillegg til det er det nødvendig areal for støyskjerming. Vollene er beregnet å ha en høyde fra 8 til 27 m i forhold til dagens terreng. Overvann fra skytebanen og vollene renses i sedimentasjonsbasseng før det slippes i bekken.

Følgende er svar på nummererte spørsmål:

1) I dag er kontrollen fra overskuddsmassenes opprinnelsessted god. I de fleste utbyggingsprosjekter, om de er store eller små, kreves det grunn- /miljøundersøkelser med analyser av massene før igangsettingstillatelse gis. Disse undersøkelsene vil gi svar på hvor massene kan leveres. Er massene over normverdi for rene masser, må de leveres til et mottak som har tillatelse til å motta slike masser. I tillegg er utførende entreprenører oppmerksom på at forurensede masser bare kan leveres godkjente mottak og ulovlig deponering av masser medfører straffetiltak. Mottakskontroll med prosedyrer skal utarbeides og leveranser skal forhåndsgodkjennes med gjennomgang av miljørapport før mottak av masser kan skje. Massenenes kvalitet skal være i henhold til gitt tillatelse.

Vedr. antall lass: Det anslås til ca 50 000 lass.

2) Det vil søkes om å benytte inerte masser til bygging av vollene. «Inert» innebærer at de ikke vil oppløses, brenne eller på annet måte reagere fysisk eller kjemisk med omgivelsene, det er ikke biologisk nedbrytbart og skader ikke andre stoffer det kommer i kontakt med. Massene kapsles inn med tettesjikt av leire og vekstjord for skog. Sigevann fra massene skal i prinsipp ikke gi forurensende avrenning, men det vil søkes om å få ledet dette inn i drenskummer med sandfang før det renner i kommunalt avløpsnett. Dette blir også aktuelt pga. håndtering av sigevann/avrenning fra selve skytebanen. Overvann fra øvrige deler av området ledes til sedimentasjonsdammer før det renner ut i Lukebekken.

3) Store nedbørmengder vil håndteres av sigevanns- og overvannsanlegget som dimensjoneres av VA-ingeniør.

4) Planforslaget er varslet i henhold til plan- og bygningsloven. Hensyn til bekken er behandlet i konsekvensutredningene.

1.30 Holum skog Velforening, Nittedal, 05.12.17:

Foreningen ser med stor uro på planene for ny skytebane på Lahaug. De er sterkt kritiske til at behovet for skytebanen ikke er utredet og dokumentert før planarbeidet settes i gang. De mener at innbyggere eller politikere ikke skal være likegyldige overfor at skytebanen er et deponi. Foreningens beboere er glade i Gjelleråsmarka som friluftsansena og sin nærmak. Anleggsplassen som beskrives, vil gjøre at stedet blir et uaktuelt turmål. I tillegg til hverdagsbruk for beboerne blir området brukt av Lillestrøm speidergruppe, Gjelleråsen skigruppe, Østmarkas orienteringsgruppe og tre nærliggende barnehager og barneskole i Nittedal. Nærfriluftsområdet har stor verdi og er et nasjonalt satsingsområde, og de viser til stortingsmelding om friluftsliv st.meld. 18, 2015-2016 og Miljødirektoratets nærmiljøatsing.

Det finnes flere kulturminner i området, både Den Trondhjemske Kongevei /Oldtidsveien fra Skillebekk til Lahaugmoen som er automatisk fredet. De nevner også andre kulturminner, herunder skansene, gravhauger m.v. I brevet fra Statsforvalteren om tillatelse til planarbeid i Marka, datert 18.05.2017, står det at Skedsmo kommune, i samarbeid med omkringliggende kommuner og organisasjoner, bes utrede og vurdere behovet for en skytebane på Lahaug i et regionalt perspektiv, både i fht. planlagte og eksisterende anlegg.

De viser videre til Vurdering av Landskapselementer i Skedsmo kommune. Stikkord hentet herfra er skogarealene som rekreasjonsområdet, Markaloven, bevaring av grønne korridorer som tilholdssted for planter og dyr og forbindelseslinjer for turfolk. De registrerer derfor med stor forundring at støyvollene skal tjene som deponi for forurensede bygningsmasser. De viser til brevet av 18.05.2017 i saken fra Statsforvalteren der det står at det ikke kan planlegges for noe annet enn rene, naturlige masser i Marka.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer har forståelse for at det stilles kritiske og bekymrede spørsmål tilknyttet et stort tiltak i deres nærområde. Fra prosjektets (og kommunens) side er det en forventning og overbevisning om at Gjelleråsmarka skal fortsette å være et verdifullt nærområde for beboerne på Skillebekk og andre boligområder som ligger tilgrensende marka. Det er kun de aller nærmeste arealene til skytebanen som vil få støy over grenseverdier, og disse ligger over 1,5 km unna Holum Skog. Se støysonkart under punkt 6.4. Dagens mest brukte turtraséer i marka ligger med god avstand til skytebanen.

Nevnte kulturminner og traséer i Gjelleråsen ligger alle mer enn 230 meter i luftlinje fra skytebanen, og berøres ikke av støysoner over grenseverdiene. I tillegg ligger voluminøse lager- /næringsbygg mellom skytebanen og traséene. Skytebanen legges inntil 6 m lavere enn naturlig terreng i dagens område, slik at støyen og det visuelle uttrykket sett fra marka reduseres. Sistnevnte vil nok oppleves skjemmende i anleggsfasen, men vil etter revegetering av skogen redusere inntrykket av fremmedelement i landskapsbildet. På sikt er intensjonen at anlegget glir naturlig inn i landskapet med en større grad av tilgjengelighet og flerbruk for mange mennesker som ønsker å bruke området.

Skytetider og sikring av banen er fastsatt i reguleringsbestemmelsene. Statsforvalteren skriver at plassering av skytebanen er avklart i kommuneplanen, og at det samtidig bør jobbes for at også flere skyteaktiviteter i området innpasses i dette anlegget. Hva gjelder tilførte masser for oppbygging av støyvollene, vises til Statsforvalterens brev, punkt 1.1.

1.31 Jan Andresen, Skjetten, 05.12.17:

Andresen er beboer på Skjetten og bruker marka flere ganger i uken. Han mener det er perfekt at marka ligger i gå- og sykkelavstand og den er helt uvurderlig for livskvalitet, naturopplevelser, mosjon og avbrekk fra hverdagen, bl.a. viltopplevelser/møte med dyr. Skjetten er et støybelastet område, og derfor er kontrasten til marka med sitt rike fugleliv stor, og viktig å bevare. Han har hund og skriver at hunder er veldig vare for støy, jf. skyting og nyttårsraketter. Andresen mener det vil være en katastrofe om skytebane blir realisert i Gjelleråsmarka. Skytestøy og bråk vil være ødeleggende for videre bruk. For hans del vil en skytebane i nærmarka være så negativt at han flytter ut av kommunen.

Forslagsstillers kommentar:

Det er først og fremst urovekkende at prosjektet oppfattes så vidt negativt at Andresen som innbygger vurderer å flytte ut av kommunen dersom skytebanen realiseres. Bekymring for nærområdet/turområdet er likevel veldig forståelig, og prosjektet er utformet for å minimere de negative virkningene på omgivelsene så langt det lar seg gjøre. Støy og tiltak er utredet, se punkt 6.4.

Det er både prosjekteiers og kommunens intensjon at skytebanens plassering i forhold til marka, skyteretning, regulerte skytetider og omfattende støyskjerming vil medføre at Gjelleråsmarka vil fortsette å være til stor glede for innbyggere i framtida. Prosjektet vil også medføre at innbyggere som er avhengig av tilrettelegging for å komme ut på tur også får glede av marka og naturen, gjennom gangveier og turtraséer som er rullestol- og barnevognvennlige. Det bør også tas med i betrakningen at dagens skytebane på Skjetten har en større støypåvirkning i dB på dagens boliger på Skjetten og i naturområdet Skjettenåsen, som også er del av Gjelleråsmarka, enn det som tillates for Lahaug skytebane.

1.32 Siri Faafeng, Skjetten, 05.12.17:

Faafeng er glad i Gjelleråsmarka og bruker skogen til rekreasjon flere ganger hver uke. Inngangen fra Skjetten er via planområdet som i dag er et fantastisk turmål med mange naturkvaliteter for opplevelse. Hun skriver at en skytebane vil ødelegge Gjelleråsmarka som friluftsansen for henne, og at det ikke vil være en naturopplevelse å passere en skytebane og massedeponi på vei gjennom skogen. Skytestøy er ikke friluftslivsopplevelse, og anleggsplassen vil gjøre stedet uaktuelt som turmål. Hun mener de ikke har andre turmål å velge der. Faafeng skriver at Gjelleråsmarka og Skjettenåsen til sammen utgjør en liten og sårbar del av Oslomarka. Omringet av bebyggelse på alle kanter er det en svært viktig og verdifull arena for mange tusen brukere. Å plassere en gigantisk skytebane der vil ødelegge et stort område for turbruk, og en realisering av skytebanen vil medføre store negative konsekvenser for natur og friluftsliv. Hun anmoder om å ikke bygge skytebanen midt i nærskogen deres! Det er viktig for livskvalitet og folkehelse å bevare grønne lunger i et område som allerede er belastet av utbygging, støy og trafikkårer på alle kanter.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer har forståelse for at det er verdifullt og viktig for beboerne med nærhet til friområdet/marka med gode tur- og opplevelsesmuligheter. Fra prosjektets side er det en klar forventning og overbevisning om at Gjelleråsmarka skal fortsette å være et verdifullt nærområde for mange tusen beboerne, både på Skjetten, på Skillebekk og i boligområdene

for øvrig. Gjelleråsmarka er mye i bruk for innbyggere, men selve planområdet er mindre i bruk av den generelle befolkningen, noe grunneier registrerer. De fleste som besøker og bruker Gjelleråsmarka fra denne siden, starter ved «Knivstikkeren», via Oldtidsveien, som går gjennom Lahaugmoen. Knivstikkeren ligger ca. 300 meter fra planområdet. Mellom Knivstikkeren og planområdet ligger en stor lagerbygning, Staples, som kan sies å ha en påvirkning på de naturlige omgivelsene ved markas inngangsport fra denne siden. Lagerbygningen vil skjerme mot skytebaneområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase. Det kan ikke legges skjul på at nærområdet til skytebanen vil endre seg, spesielt under anleggsperioden, og at mange vil oppleve dette som en negativ påvirkning. Det er likevel noen som vil oppleve dette som en positiv påvirkning, med tilrettelegging for flerbruk med ny utfartsparkering og turveier med grusdekke som tilgjengeliggjør området for mennesker med nedsatt funksjonsevne og småbarnsfamilier med barnevogner. De har ikke mange muligheter for opplevelser i denne delen av marka i dag. Beboere ved dagens skytebane på Skjetten og brukere av Skjettenåsen vil få tilbake et bedre bo- og naturmiljø her. Dagens skytebane på Skjetten er heller ikke støyskjermet, noe den nye skytebanen på Lahaug tross alt blir, i tråd med dagens støyretningslinjer. Det vises til støykart under punkt 6.4. Det lokale skytterlaget, og forhåpentligvis flere skyttere fra regionen, ser videre fram til å kunne bruke et nytt og bedre støyskjermet anlegg uten berørte naboer tett inntil banen.

1.33 Randi Werner-Erichsen, 06.12.17:

Werner-Ericsen synes det prinsipielt er uheldig med skytebane i Marka. Både ved forbruk av markaområde og støy vil det ødelegge opplevelsen for friluftsliv for det mye brukte friluftsområdet Gjelleråsmarka, spesielt for Stovners befolkning.

Om tiltaket gjennomføres har hun følgende merknader til planprogrammet:

1. Punkt 5.1.4 Støy: Støyen vil ødelegge mye for friluftslivet, og beboerne på Vestli og Stovner vil høre støy fra skytebanen. Det var tydelig å høre skyting fra området da det var militærleir der. Støydempingstiltak må gjøres med tanke på friluftslivet i Gjelleråsmarka og beboerne i Stovner bydel.
2. Til punkt 5.1.10 Kulturminner og kulturmiljøer: Oldtidsveien (pilegrimsleden) må bevares som den er. Oldtidsveien er fredet. Gamle Trondheimsveien er ikke fredet, men traseen bør bevares som den er.

Forslagsstillers kommentar:

Planfremmer vil først og fremst uttrykke forståelse for at brukere av marka, og dens nærmeste naboer, er bekymret og ønsker å verne om rekreasjonsområdet sitt. Det er planfremmers intensjon og forventning at området vil fortsette å være et like godt friområde ved realisering av skytebaneprosjektet på Lahaug.

Kommentarer til punktene i merknaden:

1. Støy er utredet og omtalt under punkt 6.4. I tillegg er skytetider fastsatt i bestemmelsene. Den tidligere skyteaktiviteten på Lahaugmoen hadde en helt annen tilrettelegging enn det som planlegges på den nye skytebanen på Lahaug. For det første vil skyteretningen og den største støybelastningen være mot sørøst, og dermed blir støy betraktelig lavere i motsatt retning (mot nord/vest). Utendørsbanen som tidligere var i bruk på Lahaugmoen var ikke støyskjermet.

2. *Vedr. kulturminner vises det til oppsummering og kommentarer til merknad fra Akershus fylkeskommune (nr.1.2). Skytebanen vil i hovedsak ligge minimum 300 meter i luftlinje fra Oldtidsveien.*

1.34 Kenneth Opskar, Nittedal, 09.12.17:

Avsender ber om at det må dokumenteres på en betryggende måte hvilken miljøinnvirkning de planlagte tiltakene innebærer, og om de er forenlig med hverandre.

Det fryktes ny skytebane med 800.000 skudd årlig, en «sinnsyk økning» fra tidligere nevnte 65.000 skudd årlig, jf. rådmannens uttalelser.

Opskar uttrykker følgende:

1. Ved bygging av rundkjøring i krysset Bråteveien / RV22 som er fullført kan de nå åpne sitt første 10.000m² store bygg på Lahaugmoen. Dette åpner igjen for at ÅDT vil overstige 7000, som igjen medfører krav om 4 felt på RV22! Økt støy!
2. Økt trafikk på E6 som følge av utbygging av Gardermoen. Da Terminal 2 ble ferdigstilt ble passasjer antallet doblet fra 17 til 35 millioner pr år! Dette betyr en veldig stor økning i biltrafikken og støybildet fra E6!
3. Med en 3.rullebane vil passasjerantallet bli 65 millioner – tilsvarende som Heathrow! Hvordan vil dette påvirke støybildet langs E6 og Gjelleråsmarka!?
4. Ny svær hoved transformatorstasjon i Djupdalen i Gjelleråsmarka. Bygges av Statnett i 2024?
Se <http://storoslo.statnett.no/nedlastninger/samlinger/>
5. Økt støy som følge av industrialiseringen av Lahaugmoen!

Som følge av ovennevnte, hevder avsender at det i nær fremtid planlegges det flere offentlige anlegg og inngrep som sammen har en svært negativ innvirkning på Gjelleråsmarka. Denne marka er brukt av veldig mange tusen innbyggere daglig i flere kommuner, Oslo, Skedsmo, Lørenskog og Nittedal.

Skytebanen planlegges med minimum 800.000 skudd hvert år. I tillegg så snakker man om å samlokalisere flere skytebaner til Lahaugmoen. Dette vil ha en enorm innvirkning for innbyggere, og ikke minst dyreliv generelt og hunder og mennesker som går i skogen. Skytingen vil foregå på den tiden av døgnet da beboerne også er hjemme og bruker marka, på ettermiddag/kveld og helger. Dette er svært uheldig.

Marka er allerede i dag svært støybelastet med innflygingstrasen til Gardermoen, flyplass på Kjeller, og støy fra E6 langs hele marka. For folkehelsen, og trivsel i hverdagen er det viktig å kunne søke seg til grønne lunger/skogen for ro og stillhet.

Opskar ber om at støysonekartet må ta høyde for ikke bare dagens støy, men økt støy fra skytebanen sammen med transformatorstasjonen i Djupdalen, økt trafikk på E6, økt trafikk på RV22 som skal bygges ut til 4 felter, og økt industrialisering på Lahaugmoen. Det er viktig å se fremover og vurdere den totale økningen i støyen, da det er denne støyen vi blir utsatt for som ferdes i marka. Det bes om at det gjennomføres uavhengige vurderinger, også med 3.parts vurderinger. Det bes videre om at et reelt null-alternativ utredes. Eksisterende skytebane + oppgradering av den med støyskjerming. Man kan ikke bare se på eksisterende

skytebane, men må sette opp et reelt nullalternativ som er at man etablerer støyskjerming av dagens bane. Dette alternativet ble forkastet for noen år siden pga. kostnader, ikke pga. teknisk gjennomførbarhet. Det må settes opp et alternativ med innendørs skytebane. En støydempet innendørs skytebane kan la seg realisere uten negative konsekvenser for beboere og brukere av marka. Den vil hurtigere kunne avlaste dagens bane på Skjetten. Opskar avslutter brevet med følgende oppfordring:

- Hvis det er tiltak som må vike, utsettes eller relokaliseres er det Skytebanene som ikke er samfunnsmessig nyttig. Stopp planene om skytebane på Lahaugmoen

Forslagsstillers kommentar:

Avsenders engasjement mot skytebaneplanene og bekymringer for marka tas til etterretning og det er ikke planfremmers hensikt å overkjøre markabrukere eller beboeres ønsker om å bevare marka mest mulig intakt. Alle relevante sider av skytebaneanlegget er utredet for å kunne ut i en mest mulig hensiktsmessig løsning.

Vedr. utredning av støy: 800.000 skudd i året er ikke et «minimumsantall», som avsender skriver, men et grunnlag i støyberegningen for å ta høyde for støybelastning ved maksimal skyteaktivitet, eksempelvis på større stevner. Det opprinnelige tallet som rådmannen oppga, 65.000/år er et mer reelt tall for den faktiske bruken, og innebærer ca. en fordobling av dagens antall skudd på Skjetten skytebane. Skytterlaget beregner en maksimal skuddmengde på +/- 100.000 årlige skudd. Da er det også tatt høyde for at flere skyttere enn i Skedsmo skytterlag kan bruke banen.

Opskar refererer flere støykilder som bør inkluderes i det totale bildet for støyberegning av Gjelleråsmarka. Merknaden tas til etterretning. Støyen er beregnet i henhold til gjeldende krav.

Forestående planarbeid har ikke støyskjerming av dagens skytebane på Skjetten som alternativ. Planen har kun utendørs skytebane på Lahaug, som bl.a. omfatter et areal tatt ut av marka i 2015, avsatt til ny skytebane. Forestående planprosess innebærer heller ikke en utredning av innendørs skytebane andre steder i kommunen.

1.35 Johan Tønnesson og Kristin W.Goksøyr, 10.12.17:

Som beboere på Holum skog og flittige brukere av Gjelleråsmarka, med barn i småskolen som også bruker marka både i skole- og fritid tar de sterk avstand fra planene om å legge en skytebane på Lahaug. De viktigste grunnene er disse: Støyen fra banen, vil – tross delvis nedgraving og støyvoller – utvilsomt redusere gleden ved å oppholde seg i tilstøtende områder i Gjelleråsmarka og virke skremmende på hunder og barn. Uavhengig av objektive mål for støynivåer vil følsomheten for støy variere fra person til person, og forskjellen på jevn støy (som den fra E6) og ujevn, og kanskje overraskende støy, vil være viktig. Støy både fra biltrafikken, men også fra fly, er allerede betydelig i dette området. Dimensjonene på banen, med 25 meter høye voller, vil skjemme landskapet.

Tønnesson og Goksøyr er også sterkt bekymret for naturmiljøet i området og for konsekvensene for området kulturminner. Samlet sett vil de slutte seg til uttalelsen av 6.12.17 fra Oslo og omland Friluftsråd/Forum for natur- og friluftsliv, Akershus.

De gir for egen regning noen kritiske kommentarer til tre temaer i planprogram-dokumentet. (følgende er referert fra punktene i merknaden):

1. Lokaliseringen: Hvor ble det av alternativene?

Forordets åpningssetning (i planprogrammet) er: «Lahaug skytebane skal erstatte dagens skytebane på Skjetten.» Dette kan lett oppfattes slik at vedtak allerede er fattet. Den samme kategoriske uttrykksmåten brukes i resten av forordet.

Det heter videre at «Førende for lokaliseringen til Lahaug har vært [et stortingsvedtak:] I hver bygd og by opprettes ett eller flere skytterlag. Skytterlagene skal ha en geografisk utbredelse som sikrer tilgjengelighet til aktivt medlemskap for alle.» «Bygd og by» kan rimeligvis ikke utelukke andre lokaliseringsalternativer enn dette spesielle området helt i utkanten av Skedsmo kommune. Jf. også den historiske redegjørelsen som forteller at alternativ lokalisering både i Gjerdrum og Fet har vært ansett som aktuelt tidligere. Vi kan heller ikke se at det er dokumentert at det er gjennomført noen behovsanalyse som overbeviser om at det ikke finnes reelle, alternative skytebaner i rimelig nærhet. Historikk-avsnittet avsluttes slik: «Utover denne oppstillingen har det blitt gjort uformelle vurderinger av annen lokalisering opp gjennom årene. Planleggingen på Lahaug er det alternativet man har kommet lengst med og investert mest i som aktuell løsning.» Dette kan vel bare leses slik at det ikke er gjennomført noen seriøs utredning av alternative lokaliseringer. På s. 7 gjengis imidlertid Statsforvalterens klare krav til utredning av alternativer: «Kommunen må i samarbeid med omliggende kommuner og organisasjoner utrede og foreta en vurdering av behovet for en skytebane ved Lahaug i et regionalt perspektiv, både med tanke på eksisterende og planlagte anlegg». Hvor ble det av alternativene?

2. Støyvollene som deponi for byggavfall: Hvor ble det av Statsforvalterens krav om bruk av «rene, naturlige masser»?

På s. 7 gjengis Statsforvalterens uttalelse av 18.5.2017, hvor det bl.a. heter «Det kan ikke planlegges for å benytte noe annet enn rene, naturlige masser i marka». I punkt 5.1.2 redegjøres det imidlertid for at støyvollene vesentlig vil bestå av inerte masser: «Aktuelle inerte masser i dette prosjektet er grus, pukk, sand, stein, ballastpukk, og betong fra riveprosjekter hvor jern tas ut og leveres til gjenbruk». «Rene, naturlige masser» som synes å være Statsforvalterens universelle krav for prosjektet «er spesielt aktuelt som topplag der det i framtiden skal vokse skog, dvs. utsiden av skytebaneanlegget.» (s. 20).

3. Skal et deponi bestående av inerte masser finansiere skytebaneprosjektet?

Samme sted gjengis bl.a. følgende punkt fra Regional plan for masseforvaltning i Akershus vedtatt 24.10.2016: «Gjenbruk og gjenvinning av overskuddsmasser til nytteformål er tiltak der overskuddsmassene kommer til nytte ved å erstatte materialer som ellers ville blitt brukt. Det skal ikke bare være et tiltak for å bli kvitt overskuddsmasse.» Det er all grunn til å tro at det vesentlige finansieringsgrunnlaget for skytebanen er at støyvollene skal fungere som deponi for inerte masser, jf. formuleringen «Bruk av masser har også en økonomisk betydning for gjennomføring av prosjektet» i punkt» og at uttrykket «deponi» brukes i forbindelse med støyvollene (s. 36).

4. Medvirkning: Hvor ble det av involveringen av markaorganisasjonene?

På s. 7 gjengis blant annet dette punktet fra Statsforvalterens uttalelse av 18.5.17: «De aktuelle markaorganisasjonene forutsettes involvert i arbeidet med planen.»

Plandokumentet avsluttes imidlertid slik: «For å gi berørte og andre interessenter mulighet til å delta i planarbeidet og for å kvalitetssikre registreringer legges det opp til følgende medvirkningsmøter i løpet av planprosessen: Høst / Vinter 2017-18: Lokale brukere som Lahaug gårds- og naturbarnehage, kommunens representant for barn og unge i plansaker, rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og lokale brukerforeninger/interessenter vil bli invitert til møte der planarbeidet presenteres. Møtet skal arrangeres i forbindelse med høringsperioden for planprogrammet, og planfremmer vil samarbeide med kommunen om invitasjon og gjennomføring. Ett eller flere møter med grunneiere på Lahaugmoen vurderes og avholdes etter gjensidig behov.» Det har ikke vært gjennomført kontaktmøter med markaorganisasjoner.

Forslagsstillers kommentar:

Det tas til etterretning at avsender uttrykker stor bekymring for planene om ny skytebane på Lahaug, og at de slutter seg til uttalelsen fra OOF og FNF. Planfremmer viser til oppsummering og kommentarer tilknyttet nevnte brev (punkt. 1.5). Følgende er kommentarer tilknyttet avsenders egne punkter i brevet:

- 1. Lokalisering: Etter en lang og omfattende søknadsprosess for å få avsatt arealet på Lahaug til formål som kan innebære skytebane («Annet idrettsformål – skytebane») ble dette endelig stadfestet i departementet i 2015. Konsekvenser for etablering av skytebane er utredet i denne reguleringsplanen og legges til offentlig ettersyn. Reguleringsarbeidet har ikke som mål å finne hvilke øvrige lokaliseringer som eventuelt også kan være aktuelle. Det medfører riktighet at Statsforvalteren har bedt kommunen vurdere skytebanen i et regionalt perspektiv, ikke minst med tanke på kommunesammenslåingen. Kommunen står fritt til å velge å utrede flere alternativer, men det er ikke pålagt tiltakshaver/planfremmer for Lahaug skytebane å gjøre denne øvelsen, ei heller i forestående planarbeid. Statsforvalteren har i møte med planfremmer presisert at vurdering av skytebanen på Lahaug i et regionalt perspektiv innebærer at det skal sees på samlokalisering med flere skyttere/aktiviteter, slik at det eventuelt kan frigis banearealer andre steder i kommunen.*
- 2. Tiltakets overordnede målsetting for etablering av støyvoller ved bruk av bl.a. tilførte masser, er at omkringliggende miljø, vann og naturmangfold ikke blir negativt belastet i form av forurensning fra anlegget. Sigevannsavrenning skal undergå rensing og kontroll og føres i rør til kommunalt nett. Hvilke typer masser som skal legges til grunn for gjennomføring av prosjektet må sees i forhold til både økologisk og økonomisk bærekraft, som nevnt under forutsetning at det ikke forurenser. Prosjektet må være økonomisk realiserbart, så lenge ikke det offentlige eller private dekker etableringskostnader for å frigi dagens skytebane på Skjetten. Masser er utredet som eget tema. Se punkt 6.2 samt vedlagt konsekvensutredning.*
- 3. Omtalt under punkt 1.2.*
- 4. Det er i forbindelse med oppstartsvarslingen avholdt møte med Holum Skogs velforening, hvor representanter for markabrukere var representert. Videre er det avholdt møter med Lahaug gårds- og naturbarnehage, (kommunens representant for barn og*

unge i plansaker ble invitert, men kunne dessverre ikke stille) og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne (tilgjengelighetsgruppa, se punkt 1.23). Videre har planfremmer tatt initiativ overfor flere lag og foreninger (ski/skiskytterklubber i Skedsmo og Nittedal) og avholdt møte med Nitelva Cykle Klubb. Det tas likevel til etterretning at det etterlyses et bredere initiativ ovenfor markaorganisasjoner, noe som naturlig burde organiseres i samråd med kommunen.

1.36 Fredrik Arentz, 13.12.17:

På oppfordring fra Gjelleråsmarkas Venner, sender avsender kommentarer til utbygging av Lahaug skytebane. Han bruker Gjelleråsmarka daglig. Her høres trafikkstøyen tydelig avhengig av vindretning. Støyforurensningen vil bli ytterligere med en skytebane. Det refereres til Åsland skytebane, som nå er vedtatt skal bygges i en fjellhall. Som også Naturvernforbundet i Oslo og Akershus går god for. Dette etter at Nordstrand skytterlag i flere år har vært uten skytebane. Turfolk, natur, dyr og barn blir dermed tatt hensyn til - samt at skytterfolk får innfridd ønskene sine.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til etterretning. Det vises også til merknader og kommentarer, spesielt vedr. støy og fjellhall i punkt 1.1 og 1.24 ovenfor.

1.37 Peter Hammersbach, Nittedal, 13.12.17:

Avsender bemerker at skytebanen er planlagt ved grensen til Gjelleråsmarka og støyvollene skal ligge innenfor Gjelleråsmarka som er nærturområdet for mange tusen mennesker. Folk fra Skillebekk, Holum Skog, Vestli, Stovner, Skjetten og Lørenskog bruker området, likeså barnehager og skoler, bl.a. fra Holum Skog, Skillebekk, Vestli og Stovner, Turkameratene Nittedal, speidere, idrettslag, Sopp- og nyttevekstforeningen samt Skiforeningen (til turer på sommerhalvåret), for å nevne noen.

Fordelen med Gjelleråsmarka er den korte avstanden fra hjemmet, uten bruk av bil. Undersøkelser av folks fritidsvaner har vist at nærområdene har den høyeste brukerintensitet.

«Korte turer nær hjemmet er uten sammenligning den mest populære aktiviteten» (Norsk institutt for naturforskning). Områder nær hjemmet fanger også større brukergrupper, og i tillegg er bruk av nærområder lite transportavhengige. Hvilket medfører en betydelig miljøgevinst.

Gjelleråsmarka er omkranset av bilveier, derfor kan arealet ikke utvides. Om skytebanen blir realisert, hevder Hammersbach at dette arealet vil være tapt for alltid. Dette tilsier at det som er igjen av marka må tas vare på, ikke minst i et folkehelseperspektiv. Han viser til planprogrammet for REGIONAL PLAN 2016-2030 for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus fra 2016, som peker på følgende:

„Forskning viser at ulike aldersgrupper bruker rekreasjonsområder ulikt, og dermed har ulike behov. Barn og eldre har større behov for leke- og rekreasjonsareal nær bolig. Mens unge voksne med større bevegelses-mulighet kan være mer selektive i valg av rekreasjonsområder og turterreng. Familie- og barnefylket Akershus har dermed en større andel innbyggere enn Oslo med interesse for rekreasjonsareal i nærheten av bolig. “

Videre viser Arentz til en rapport (P. Grahn) om Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse:

«At vi får mosjon rekker ikke som forklaring på naturens gode helseeffekt. Det handler også om avslapping og redusert stress, mangfoldig bruk av sansene, naturlig lys og frisk luft med mer, noe som ikke kan oppveies av aldri så mange timers trening innendørs.»

P. Grahns forskning bekrefter en tydelig sammenheng mellom menneskers tilgang til natur og deres velbefinnende: *„Jo mer tid man oppholder seg i grøntområder, desto mindre stresset opplever man å være. Oppholdstiden er også sterkt relatert til avstanden. Den som er nært et grøntområde, tilbringer mer tid der enn den som har lengre veg.“*

Når det gjelder folkehelse konkluderer en rapport fra Vista analyse med at økt fysisk aktivitet kan spare staten for 80 mrd. kr pr. år. Forskningen fra Storbritannia viser at 1 forebygningsskroner tilsvarer 4 kr i behandling. (Aftenposten 10. nov. 2017).

En skytebane vil medføre støy, også utover det området som er nærmest skytebanen. Spesielt stressende er impulsstøy. Vi som har bodd på Skillebekk siden 90-tallet husker godt hvor stressende skytingen i forbindelse med datidens militære virksomhet var, både i hagen, ved turgåing, i forbindelse med bærplukking og soppstaking. Den fredfulle naturopplevelsen ble borte.

Konklusjonen er at skytebanen med hensyn til friluftsliv og folkehelse ikke passer der den er planlagt. Om den er nødvendig, må den plasseres et annet sted.

Forslagsstillers kommentar:

Avsender bekymrer seg for hvordan den framtidige situasjonen i Gjelleråsmarka blir ved realisering av skytebaneprojektet på Lahaug. Planfremmer registrerer at dette opptar mange mennesker og at det er en reell bekymring som ligger til grunn. Det er derfor god grunn til å ta dette på alvor for alle parter, ikke minst tiltakshavere, planfremmer og kommunen. Det er interessant å lese sitater og forskning rundt hvilken betydning fysisk aktivitet og nærfriområder har for folkehelsen, og sannhetsgehalten bak disse påstandene stilles ikke i tvil. Planfremmer opplever likevel at den framtidige situasjonen med skytebane «males i svart», sannsynligvis mer enn det som vil bli tilfelle ved realisert plan. Vedlagte utredninger gir et mer nyansert bilde over konsekvensene tiltaket medfører. Det vises for øvrig til planfremmers ovennevnte kommentarer i flere merknader av tilsvarende innhold (bl.a. nr. 1.1., 1.5 og 1.11).

2 Andre varsel (utvidet planområde), 28.02.2021

Ved fristens utløp 26.02.2021, var det innkommet 14 uttalelser til varsel om utvidet planområde.

Liste over uttalelsene:

1. Statsforvalteren i Oslo og Viken, 23.02.2021
2. Viken fylkeskommune, 26.02.2021
3. Gjellerådmarkas venner, 15.02.2021
4. Direktoratet for mineralforvaltning, 16.02.2021
5. Nittedal kommune, 04.03.2021
6. DNT (Den Norske Turisforeningen), 19.02.2021
7. Elvia, 19.02.2021
8. OOF FNF (Oslo og Omland Friluftsråd, Forum for Natur og Friluftsliv), 26.02.2021

9. Holum Skog Velforening, 22.02.2021
10. Grorud Miljøforum, 25.02.2021
11. Civitas, 23.02.2021
12. Skillebekk Vel, 26.02.2021
13. Naturvernforbundet i Groruddalen, 09.02.2021
14. Holum Skog Velforening, 22.05.2021

2.1 Statsforvalteren i Oslo og Viken, 23.02.2021

Statsforvalteren noterer at utvidelsen er utenfor Markagrensen og har dermed ingen merknader til utvidelsen. Statsforvalteren viser til tidligere uttalelser samt tillatelse til oppstart innenfor Marka.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.

2.2 Viken fylkeskommune, 26.02.2021

- *Automatisk fredete kulturminner*
Viser til sin egen uttalelse datert 06.12.2017, samt e-post med forhåndsvarsel datert 06.11.2017. Bekrefter at den varslede utvidelsen av planområdet ansees å være i tråd med uttalelsen til fylkeskommunen om at vei og parkering løses innenfor areal allerede regulert til industriformål.

Opprettholder kravet om arkeologiske registreringer av det opprinnelige planområdet datert 06.12.2021. Før en arkeologisk registrering kan gjennomføres må graden av utfylling og forurensningsfare avklares, og hvorvidt det må tas spesielle forhåndsregler med tanke på graving i forurensede masser.

- *Nyere tids kulturminner*
Viser til sin egen uttalelse datert 06.12.2017. Påpeker at adkomst til området vil fremdeles gjøre bruk av Dragonveien som passerer forbi området rundt appellplassen. Dette området er regulert til bevaring og inneholder flere fredete bygninger. Fylkeskommunen forutsetter at dette tas med som et moment i det videre planarbeidet.

Forslagsstillers kommentar:

- En av de to adkomstsalternativene er foreslått over den regulerte fellesveien mellom Staples og Blomsterringen byggene. Parkering foreslås imidlertid på egen grunn, da det ikke er mulig å parkere på naboenes eiendommer. Arkeologisk registrering vil bli gjennomført når de forholdene som fylkeskommunen nevner er avklart.
- Planforslaget har ikke direkte påvirkning på appellplassen og de bevaringsverdige bygningene som ligger der. Dragonveien er regulert var før og allerede etablert. Kulturminner er omtalt under punkt 6.10 i planbeskrivelsen og punkt 4.11 i KU.

2.3 Gjellerådmarkas venner, 15.02.2021

- Påpeker at selv om fotavtrykket for tiltaksområdet blir mindre en varslingsområdet, vil det ikke hjelpe å redusere støy.

- Påpeker at det er kvikkleire i området og legger ved et utsnitt fra et NGI-kart.

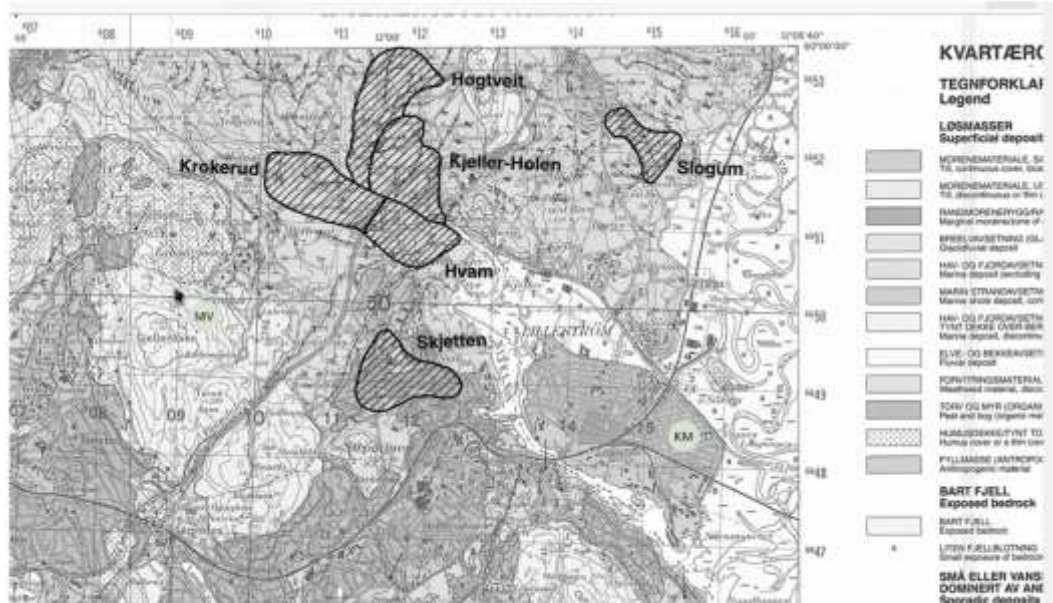

FIG1: Utsnitt fra kart undersøkelser foretatt av NGI, se kvikkleirerapporter for Lørenskog Kommune. NVE oppdatert 29/9_2020

- Etterlyser finansieringsplan for skytebanen.

Forslagsstillers kommentar:

- At fotavtrykket til varslingsområdet blir mindre etter regulering, innebærer at tiltaket beslaglegger mindre areal fra LNF-område. Støyen håndteres med støyskjerming og regulerte skytetider.
- De viste kvikkleireområdene på kartutsnittet ligger ikke i nærheten av planområdet til skytebanen. Det vises for øvrig til geoteknisk undersøkelse som vurderer grunnforholdene.
- Finansiering av skytebanen må eventuelt tas i egen sak, da dette ikke er en del av reguleringsforslaget.

2.4 Direktoratet for mineralforvaltning, 16.02.2021

DMF påpeker at den foreslåtte justeringen i varslingsområde ikke berører registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift. De har derfor ingen merknader til varselet.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.

2.5 Nittedal kommune, 04.03.2021

Nittedal kommune har drøftet saken på administrativt nivå og har som fagmyndighet ingen ytterligere kommentarer utover tidligere uttalelser fra i 2017.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.

2.6 DNT (Den Norske Turisforeningen), 19.02.2021

- Har ingen merknader til utvidelsen av planområdet.
- Understreker viktigheten av Gjelleråsmarka og nevner tiltak som er gjort for å ivareta denne.
- Mener at hele prosjektet for skytebanen burde vært stoppet, og nevner flere forhold som støtte for dette.

Forslagsstillers kommentar:

Varslingen gjelder utvidet planområde for å sikre en bedre adkomst til skytebanen. Punkter i uttalelsen som ikke er relatert til den varslede utvidelsen, vil ikke bli kommentert her. Men det vises til de tidligere kommentarene til uttalelser i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid, hvor flere uttalelser har tilsvarende innhold som DNT Oslo og Omegn sin uttalelse.

DNT Oslo og Omegn vil bli varslet i forbindelse med offentlig ettersyn av reguleringsforslaget, og vil ha anledning til å uttale seg til dette.

2.7 Elvia, 19.02.2021

Elvia uttaler seg ikke til utvidelse av planområdet, men har en generell uttalelse til hele planen.

- Påpeker behov for å sette av areal til å etablere en ny nettstasjon innenfor planavgrensningen.
- Kostnader for etablering av ny nettstasjon dekkes av tiltakshaver.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til etterretning. Det vises til merknad 1.12 fra Hafslund Nett med samme innhold.

2.8 OOF FNF (Oslo og Omland Friluftsråd, Forum for Natur og Friluftsliv), 26.02.2021

OOF FNF sender uttalelsen på vegne av Akershus og Oslo Orienteringskrets, DNT Oslo og Omegn, Lillomarkas Venner, Naturvernforbundet Oslo og Akershus og Norsk Ornitologisk Forening.

- Har ingen merknader til utvidelse av varslingsområdet.
- Er imot skytebane på Lahaugmoen og ramser opp flere anmerkninger:
At friluftsområdet vil bli forringet av støy fra skytebanen.
Mener at alternative skytebaner må utredes.
Påpeker at varslingsområdet har et stort naturmangfold med rødliste arter.
Mener at å legge deler av skytebaneanlegget i Marka er i strid med Markaloven.
Ber om at kommunen sørger for gode medvirkningsprosesser i saken.

Forslagsstillers kommentar:

Varslingen gjelder utvidet planområde for å sikre en bedre adkomst til skytebanen. Punkter i uttalelsen som ikke er relatert til den varslede utvidelsen, vil ikke bli kommentert her. Men det vises til de tidligere kommentarene til uttalelser i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid, hvor disse punktene er blitt kommentert.

OOF FNF vil bli varslet i forbindelse med offentlig ettersyn av reguleringsforslaget, og vil ha anledning til å uttale seg på nytt.

2.9 Holum Skog Velforening (HSV), 22.02.2021

- Er kritisk til at behov for skytebane ikke er utredet og dokumentert.
- Viser til kulturminnene i området
- Viser til kommunens temakart og mulighet for dårlig grunnforhold.

Forslagsstillers kommentar:

De to første punktene er allerede kommentert i forbindelse med HSV sin tidligere merknad av 05.12.2017 (se punkt 1.30).

Det tredje punktet om grunnforhold er besvart under punkt 2.3.

2.10 Grorud Miljøforum, 25.02.2021

- Er tilfreds med at den nye adkomsten tar hensyn til innspill om Kongeveien.
- Viser til støyutfordringene som skytebanen medfører.
- Påpeker muligheten for å benytte skytebanene i Sørums og Fet.
- Ber om at det vurderes om det er et reelt behov for skytebane på Lahaugmoen.

Forslagsstillers kommentar:

Det første punktet i merknaden tas til orientering.

De resterende punktene er ikke relatert til den varslede utvidelsen. Det vises til de tidligere merknadene hvor disse punktene er tatt opp og kommentert.

2.11 Civitas, 23.02.2021

Civitas uttaler seg på vegne av:

Anthon B Nilsen Eiendom AS. Gnr/bnr. 62, 21 og 22 (Lahaugmoveien, Dragonveien, Kaptein Koss vei).

Felt Z AS. Gnr/bnr. 62/20, 27. (Staples).

Felt W1 AS. Gnr/bnr. 62/19 (Sanitetsveien 15-17) og 62/26 (parkeringstomt)

Sanitetsveien 1 AS. Gnr/bnr. 62/18 (Sanitetsveien 1)

Lahaugmoveien 54 AS. Gnr/bnr. 62/23 (Lahaugmoveien 54 m.fl.)

Lahaugmoveien 81 AS. Gnr/bnr. 62/17 (Lahaugmoveien 81)

- Påpeker at den varslede grensen beslaglegger arealer fra naboeiendommene, noe som påvirker funksjonaliteten til disse.
- Forutsetter en avtale om veirett hvor utbygger kjøper seg inn på veien i henhold til jordskifteloven eller veilovens bestemmelser.
- Påpeker at adkomst vest for Staples-bygget ikke er gjennomførbar da den beslaglegger mye areal fra eiendommen til Felt Z AS og reduserer utviklingsmuligheter til denne.
- Foreslår en adkomst over LNF-område (utenfor Staples og gnr/bnr 62/27).

Forslagsstillers kommentar:

- Den varslede grensen blir redusert når den endelige traseen reguleres. Prinsippet for adkomst er at dagens vei forlenges i eksisterende bredde frem til skytebanen. Det kan bli behov for støttemurer der terrenget er for bratt.
- Behov for avtale om felles adkomst tas til etterretning.
- Adkomst på vestsiden av Staples vil medføre ulemper for denne eiendommen. Dette alternativet er ikke anbefalt i henhold til KU. Adkomstalternativet som er anbefalt (alternativ 1) er på østsiden av Staples-bygget.
- Adkomst over LNF-område er ikke varslet og vurderes ikke i denne saken, da den har stor påvirkning på kulturminnene og medfører store terrenginngrep i landskapet.

2.12 Skillebekk Vel, 26.02.2021

- Styret i Skillebekk Vel påpeker viktigheten av kulturminnene langs traseen til Den Trondhjemske Kongevei.
- Mener at utbyggingen på Lahaugmoen har allerede gjort store inngrep i naturen og de gamle vei- og stisystemene i området, og at dette bør slippe å bli mer belastet av trafikk og støy fra skytebanen.
- De stiller seg bak innspillet til Holum Skog Velforening datert 22.2.2021.

Forslagsstillers kommentar:

Punktene som styret i Skillebekk Vel tar opp, er ikke relatert til den varslede utvidelsen, og skal derfor ikke kommenteres her. Det vises til de tidligere merknadene ved oppstart av planarbeid hvor lignende punktene er vurdert og kommentert.

2.13 Naturvernforbundet i Grodruddalen, 09.02.2021

Naturvernforbundet i Grodruddalen har ingen merknader til den foreslåtte endringen av adkomst til planområdet. Men påpeker følgende forhold knyttet til reguleringsforslaget:

- Påpeker at det er en økende bruk av Gjelleråsmarka.
- Påpeker at siden 2017 er det registrert økende hogstvirksomhet nært planområdet, og at dette medfører økt støy i Gjelleråsmarka fra E6.
- Påpeker at det er registrert flere rødlistede arter som må bevares, og at det ferdes mye rådyr og elg i området.
- Påpeker at det mangler en behovsanalyse for skytebanen. Foreslår å benytte skytebanen i Sørum eller Losby.

På bakgrunn av ovennevnte argumenter, mener Naturvernforbundet i Grodruddalen at videre planer for en ny skytebane i Lahaug bør skrinlegges for godt.

Forslagsstillers kommentar:

Varslingen gjelder utvidet planområde for å sikre en bedre adkomst til skytebanen. Punkter i uttalelsen som ikke er relatert til den varslede utvidelsen, blir ikke kommentert her. Men det vises til de tidligere kommentarene til uttalelser i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid, hvor flere uttalelser har tilsvarende innhold som Naturvernforbundet i Grodruddalen sin uttalelse.

Naturvernforbundet i Grodruddalen vil bli varslet i forbindelse med offentlig ettersyn av reguleringsforslaget, og de vil ha anledning til å uttale seg til dette.

2.14 Holum Skog Velforening, 07.05.2021

Holum Skog Velforening uttalte seg til varsel om planutvidelse den 22.02.2021 (punkt 2.9).

Forslagsstillers kommentar:

De sender en ny uttalelse den 07.05.2021, lenge etter fristen, med generelt innhold som ikke er rettet mot den varslede planutvidelsen. Det henvises derfor til de tidligere uttalelsene der forhold som HSV tar opp er også vurdert.

3 Tredje varsel (utvidet planområde), 15.02.2023

Ved fristens utløp 03.03.2023, var det innkommet 5 uttalelser til varsel om utvidet planområde. Nittedal kommune kom med en uttalelse etter fristen men er tatt med i lista under.

Liste over uttalelsene:

1. Statsforvalteren i Oslo og Viken, 28.02.2023
2. Viken fylkeskommune, 03.03.2023
3. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 16.02.2023
4. Norges vassdrags- og energidirektorat, 03.03.2023
5. Naturvernforbundet i Nittedal, 02.03.2023
6. Nittedal kommune, 14.03.2021

3.1 Statsforvalteren i Oslo og Viken, 28.02.2023

Statsforvalteren noterer at utvidelsen er utenfor Markagrensen og har dermed ingen merknader til utvidelsen. Statsforvalteren viser til tidligere uttalelser samt tillatelse til oppstart innenfor Marka.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.

3.2 Viken fylkeskommune, 03.03.2023

Fylkeskommunen forutsetter at utvidelsen ikke forringer tilstanden på nærliggende dyrka mark. Avdeling for samferdselsplanlegging og forvaltning og kulturarv nyere tids kulturminner har vurdert varsel om utvidelse, og har ingen merknader.

Ellers henviser fylkeskommunen til tidligere uttalelser og opprettholder kravet om arkeologiske registreringer av planområdet. Før en arkeologisk registrering kan gjennomføres må graden av utfylling og forurensningsfare avklares, og hvorvidt det må tas spesielle forhåndsregler med tanke på graving i forurensede masser.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden om dyrka mark og kulturarv tas til orientering. Arkeologisk registrering vil bli gjennomført når de forholdene som fylkeskommunen nevner er avklart. I forbindelse med planprosessen er forurensning vurdert. Det anses ikke behov for spesielle forhåndsregler.

3.3 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 16.02.2023

DSB har ikke kapasitet til å gå inn i alle mottatte plansaker og sender derfor automatisk ut dette generelle svaret på slike saker. De henviser til at det er Statsforvalteren som skal følge

opp at hensynet til samfunnssikkerhet er ivaretatt i plansaker. DSB samarbeider med Statsforvalteren og vil gi faglig innspill til Statsforvalteren dersom det er nødvendig.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.

3.4 Norges vassdrags- og energidirektorat, 03.03.23

NVE påpeker samme temaer som i uttalelsen ved planoppstart.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering. Se også pkt. 1.4.

3.5 Naturvernforbundet i Nittedal, 02.03.2023

Naturvernforbundet i Nittedal har ingen merknader til den foreslåtte endringen av planområdet. Men henviser til uttalelse ved planoppstart. De mener at planprosessen ikke vært i tråd med myndighetenes forutsetninger når det gjelder justeringen av Markagrensen, og ikke heller med Fylkesmannens/Statsforvalterens tillatelse til planlegging i Marka.

Naturvernforbundet i Nittedal er negativ til utvidelsen av planområdet og mener at planprosessen må stanses.

Forslagsstillers kommentar:

Varslingen gjelder utvidet planområde for å sikre en bedre adkomst til skytebanen. Punkter i uttalelsen som ikke er relatert til den varslede utvidelsen, blir ikke kommentert her. Men det vises til de tidligere kommentarene til uttalelser, hvor flere uttalelser har tilsvarende innhold som Naturvernforbundet i Nittedal sin uttalelse.

3.6 Nittedal kommune, 14.03.2021

Nittedal kommune har ingen merknader.

Forslagsstillers kommentar:

Merknaden tas til orientering.